

NEDERLANDSE VETERANENDAG, MALIEVELD - DEN HAAG

pag. 27

In dit nummer:

Het laatste stukje Jappenkamp.....	2
Van KNIL-militair tot bevrijdingssoldaat.....	3
Spoorlijn van de dood...	7
1 ^e én 2 ^e generatie Indische Nederlanders dragen een rugzakje mee.....	10
Floresmens – Het leven van Theo Verhoeven....	12
Sophiahof – Van Indië tot nu.....	14
JES nieuws.....	19
Comité Ereschuld onderscheidingen.....	20
Ebbe op Bali.....	21
Molukkers in Nederland.....	21
Nederlandse Veteranendag 2019.....	27
Glass & Gamelan.....	29
Column.....	30
Golftoernooi Melati.....	31
Links4u.....	32
Indische & Molukse Zomer.....	33

Van de redactie

Alweer een boordevolle editie met een indrukwekkend relaas van de Spoorlijn van de dood, voorafgegaan door een artikel over het laatste stukje Jappenkamp en een stuk over Adolf Leborg, die tijdens de dekolonisatieoorlog gruwelijk om het leven kwam. Dan een artikel over de 1^e en 2e generatie Indische Nederlanders, die de nasleep van de oorlog nog dagelijks meemaken. Veel nieuws over het Nationaal Museum Sophiahof, dat op 27 juni a.s. door ZKH Koning Willem-Alexander geopend zal worden. Op 28 juni opent Museum Sophiahof haar deuren voor het publiek. Een oproep van het Comité Ereschuld onderscheidingen naar oud-KNIL militairen die nog een medaille kunnen aanvragen voor bewezen diensten. Wij wensen u veel leesplezier.

Heeft u zelf een item, waarvan u denkt dat dit onze lezers zal interesseren? NICC Magazine stelt zijn redactionele inhoud met alle plezier voor u open.

Graag willen wij u ook wijzen op de mogelijkheid **NICC Magazine als advertentie medium** te gebruiken. Hierbij een oproep aan alle lezers die eigenaar zijn van een bedrijf of er werkzaam zijn als PR manager om NICC Magazine als mogelijkheid te zien om **uw bedrijf of product onder de aandacht** van nu 9600 abonnees te brengen. Tevens willen wij een beroep doen op uw **waardering** als abonnee voor het zeer vele werk dat wij maandelijks aan NICC Magazine hebben. Houdt u in gedachten dat NICC Magazine geheel GRATIS is, hetgeen echter niet betekent dat wij geen kosten hebben. Juist in deze tijden is

uw betrokkenheid bij NICC Magazine van groot belang en vragen wij u een **VRIJWILLIGE DONATIE**. Wij zullen u daarvoor zeer dankbaar zijn en u zult verzekerd zijn van een blijvende gratis toezending van uw geliefde en gewaardeerde NICC Magazine. Onze volledige bankgegevens zijn: (BIC: RABONL2U)

NL39 RABO 0129 216 836,

t.n.v. **N.I.C.C.** Den Haag NL.

Mogen wij u tenslotte vragen om NICC Magazine zoveel mogelijk bij uw familie, vrienden en kennissen onder de aandacht te brengen? Vraag hen ook gratis abonnee te worden. Wij wensen u weer veel plezier met uw NICC Magazine. En mede dankzij uw donaties en advertenties kan NICC Magazine helemaal GRATIS blijven.

Hans Vogelsang, hoofdredacteur.

Een laatste stukje Jappenkamp

Door: Han Dehne

Het is een afschuwelijk gedachte, jarenlang met en naast elkaar binnen celmuren en achter het prikkeldraad te leven. Gevangen, letterlijk vrijwel naakt uitgetkleed en zonder enig bezit, - en dan te weten dat er ergens een geheim bestaat; het geheim dat iemand anders, een medegevangene, kent en waar jezelf niet achter kunt komen.

Tenslotte na vele grauwe en ellendige jaren lotgenootschap, weet je alles van elkaar. Er kunnen geen geheimen meer bestaan tussen mensen die op het randje van de dood op een stenen celvloer leven of in de modder van een concentratiekamp.

Dat kamp lag ergens op Sumatra, in het eilandrijk dat toen nog Nederlands Indië heette. Het strekt zich uit in de bocht van een gele, sombere rivier. Verder bestond de omgeving uit drassige

grond, met hier en daar een zanderige heuvel, een smalle strook vaste bodem.

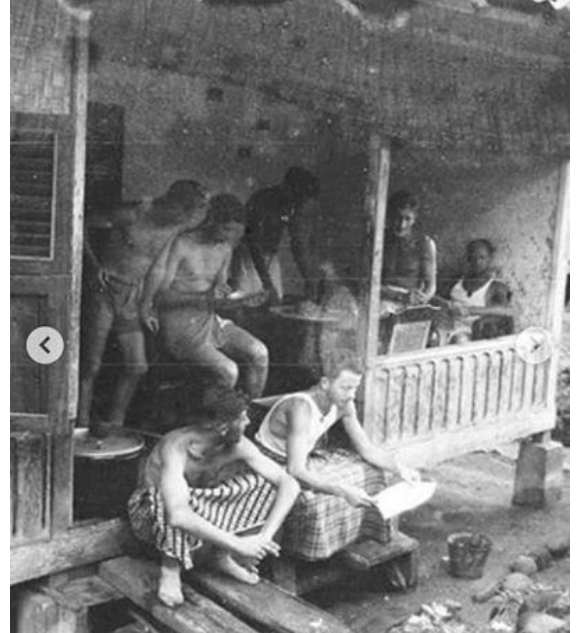
Dat was onze laatste haven. Daarin lieten wij onze doden neer, elke dag méér, want hoe langer het duurde des te meer stierven er, wit en geruisloos, zomaar op een plank, hoogstens een rieten matje. Je had ze zo even nog tussen de loodszen zien wankelen, of ze in het voorbijgaan gegroet, zwijgend, met een doffe knik of een flauw gebaar van je hand, en het andere ogenblik waren ze al uit je leven verdwenen. Uit het leven verdwenen?

Ach, het was nauwelijks een overgang, dat kleine schuifelpasje van de totale verhongering, de apathie, de eeuwige malaria, naar de dood. De levenden wisten nauwelijks of zij nog wel leefden. Er stond bijna niets tussen ons en de dood, behalve een kleine

ademhaling; een been, opgezwollen door honger-oedeem maar dat nog bewoog en soms misschien een vreemde wilde droom. Maar wie weet hoe schoon en heerlijk de doden droomden, in de kleine zandheuvels, waar wij hen hadden neergelegd.

Ja, misschien was er voor sommigen van ons toch ook nog dit verschil: dat van de hoop. De hoop, die telkens opnieuw maar steeds minder gevoed werd door het gerucht, niemand wist of zal ooit weten waar het vandaan kwam.

Het gerucht bijvoorbeeld, in de loop van 1945, dat Holland bevrijd was. maar wie gelooft er nog in zulke dingen? In diezelfde tijd schreeuwde een Japanse officier bij een afstraffing van een onzer, die gek was geworden want hij had gevraagd of hij naar Holland mocht; Holland bestaat niet meer.

En zo kwam dan toch nog de bevrijding en dat Holland bestond nog wel, ongelooflijk. Maar toen wij daar na de Bersiap weer terugkeerden werden wij meer als

criminelen behandeld, ja, zelfs als moordenaars. Wij die daar waren in opdracht van onze regering om de Nederlandse belangen te dienen.

Onze Indische en Molukse militaire vrienden en kameraden werden vaak nog meer in de steek gelaten of bedonderd.

Van KNIL-militair tot bevrijdingssoldaat Op zoek naar het verhaal van Adolf Lembong

Door: Jos de Mul

Nieuwsgierig geworden door de vele verhalen van zijn Indonesische schoondochter bezoekt hoogleraar filosofie Jos de Mul het graf van haar oudoom, de ex-KNIL-militair Adolf Gustaaf Lembong.

De ex-KNIL-militair werd in 1950 op gruwelijke wijze om het leven gebracht tijdens de staatsgreep tegen de nog jonge Indonesische staat, geleid door kapitein Raymond Westerling.

Lanny Lembong, onze Indonesische schoondochter, maakt ons wegwijs in haar complexe familiegeschiedenis terwijl we op Ngurah Rai, het vliegveld van Bali, wachten op onze vlucht naar Manado, de hoofdstad van Noord-Sulawesi. We zijn op weg naar de desa Ongkaw, de geboorteplaats

van haar vader. In 1947 vertrok hij op achttienjarige leeftijd van daaruit met zijn oom Adolf via Makassar naar Jakarta, op zoek naar werk. Hij zou de rest van zijn leven in de hoofdstad slijten en Lanny is er opgegroeid. De laatste keer dat zij Ongkaw bezocht, was zij acht jaar oud.

We gaan de jongste broer van Lanny's vader bezoeken en willen ook het monument dat in Ongkaw voor 'oom Adolf' is opgericht, gaan bekijken. De verhalen die in de familie over hem de ronde doen, maken me nieuwsgierig naar zijn veelbewogen leven.

Wikipedia leert dat luitenant-kolonel [Adolf Gustaaf Lembong](#) (1910-1950) in dienst was van het Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger (KNIL) en tijdens de Tweede Wereldoorlog in de Filipijnen als

lid van een Amerikaans-Filippijnse guerrillagroep tegen de Japanners heeft gevochten.

Tijdens de Indonesische onafhankelijkheidsstrijd (1945-1947) sloot hij zich echter aan bij de troepen van Soekarno en keerde hij zich tegen het Nederlandse koloniale bewind. Na het uitroepen van de onafhankelijkheid werd hij benoemd tot hoofd van het opleidingsinstituut van de Indonesische strijdkrachten. In 1950 werd hij in Bandung op gruwelijke wijze om het leven gebracht tijdens de staatsgreep tegen de jonge Indonesische staat, geleid door de beruchte Raymond Westerling.

Het is niet zonder ironie dat Lanny haar hart verloor aan een *orang Belanda*, een landgenoot van de voormalige kolonisator en van de

moordenaar van 'oom Adolf'. Lanny en onze zoon Joris leerden elkaar op Bali kennen. Lanny was na haar studie aan de universiteit in de Balinese hoofdstad Denpasar blijven 'hangen'.

Als christen in het grootste islamitische land ter wereld (ruim 225 miljoen moslims; 87 procent van de bevolking), voelde ze zich meer thuis in de tolerante cultuur van het hindoeïstische Bali. Anders dan in het overwegend islamitische Jakarta kijkt men daar niet op een god meer of minder.

Ironisch dat Lanny haar hart verloor aan een orang Belanda, een landgenoot van de moordenaar van 'oom Adolf'

Joris – net als ik aan de Zeeuwse kust geboren met een zucht naar verre horizons – zocht zijn fortuin eveneens op het 'godeneiland'. Nadat hij in Sanur twee restaurants startte, trad hij als manager in dienst van Seatrek Sailing Adventures, een bedrijf dat cruises door de Indonesische archipel organiseert met twee schitterende pinisi's, Buginese schoeners die al eeuwen de Indonesische archipel doorkruisen. Joris heeft zijn inburgering glansrijk doorstaan. Daarbij spreekt hij vloeiend Bahasa Indonesia, heeft Indonesische familie en vrienden en de 'rubberen tijd' is hem op het lijf geschreven.

Polder van Smaragd

Wat een tijdelijk avontuur leek, lijkt op een emigratie te zijn uitgelopen. Het is niet altijd leuk wanneer je kind aan de andere kant van de aardbol woont, maar we prijzen ons gelukkig dat hij niet naar Vladivostok is geëmigreerd. We zijn de afgelopen vijftien jaar verknocht geraakt aan de 'polder van smaragd' met zijn omdijkte rijstterrassen, tropische

bossen in vijftig tinten groen, exotische tempels, kleurrijke rituelen en palmboomstranden. En aan onze omvangrijke Indonesische schoonfamilie, met wie we de bruiloft van onze kinderen vierden op de Ombak Putih (Witte Golf), een van de pinisi's van Seatrek.

Waar de slachtpartijen die de Nederlanders in de voormalige kolonie tot zeventig jaar geleden hebben aangericht in Nederland nog steeds niet zijn verwerkt, lijkt dit deel van hun geschiedenis voor de meeste Indonesiërs grotendeels vergeten. Daar zal de miljoenenmoord die generaal-president Soeharto na de staatsgreep tegen Soekarno in de jaren zestig op vermeende communisten pleegde, en die in het bijzonder Bali, geboorteplaats van Soekarno's moeder, zwaar heeft getroffen, ongetwijfeld debet aan zijn.

Het monument ter ere van Adolf Lembang in Onkaw Foto: Jos de Mul

Polygoonjournaal-Nederlands

Als we met de taxi van Manado International Airport naar ons hotel in de hoofdstad rijden, valt onmiddellijk op dat we in een christelijke enclave zijn beland. De ene na de andere kerk trekt aan onze ogen voorbij en in de verte zien we de ruim vijftig meter hoge *Yesus Memberkati* achter een kerk opdoemen. De volgende dag rijden we langs de kustweg naar Ongkaw, waar de familie van Lanny ons hartelijk ontvangt. Terwijl er warme herinneringen

worden opgehaald, kijk ik verwonderd naar de kolossale kerstversiering aan de muur. Het is half juni en ruim 30 graden: *Merry Christmas*.

Indonesische christenen die de Nederlandsche tijd, de tijd vóór de onafhankelijkheid, hebben meegemaakt, spreken vaak met een zekere nostalgie over de tempo doelo, de 'goede oude tijd'. Toen we Lanny's vader en moeder voor het eerst bezochten in Jakarta en ook talloze ooms, tantes, neven en nichten met ons kwamen kennismaken, ging de oudste generatie zoals gebruikelijk enthousiast over op een nostalgisch stemmend Polygoonjournaal Nederlands. Lanny zegt geen Nederlands te verstaan, maar haar glimlach doet een hedendaagse variant van Oost-Indische doofheid vermoeden.

Kwaliteitje mijnheer

Die koloniale geschiedenis werkt vaak verwarrend. Toen we enkele jaren geleden tijdens een rondreis op Java de voormalige ambtswoning van de gouverneur-generaal in Bogor bezochten en wat beschaamd stonden te kijken naar het intimiderende witte paleis in koloniale stijl, tapte de tachtigjarige Indonesische gids trots met zijn vlakke hand op een van de kolossale pilaren: "Kwaliteitje mijnheer, zo wordt er in den huidige tijd niet meer gebouwd".

Zelfs Pramoedya Ananta Toer (1925-2006), een van de grootste schrijvers van Indonesië, die in historische romans zoals *De stroom uit het noorden*, de geschiedenis van Indonesië op schrift heeft gesteld en een fel tegenstander was van het Nederlandse kolonialisme, sprak soms onverwacht mild over de koloniale periode. In een van de weinige boekhandels in Sanur stuitte ik bij toeval op *Exile*, een 160 pagina's lang interview over

zijn leven dat in het jaar van zijn dood werd gepubliceerd.

Daarin spreekt hij weliswaar zijn afschuw uit over de koloniale uitbuiting en het vaak buitensporige geweld tegen de Indonesische bevolking, maar hij merkt ook op dat Nederland het land heeft verenigd, het bestuur en onderwijs heeft georganiseerd en noties als democratie, rechtsstaat en humanisme heeft geïntroduceerd.

Zeker, de koloniale praktijk was anders dan de theorie. Niemand heeft dat onderkoelder uitgedrukt dan Mahatma Gandhi, toen hem werd gevraagd wat hij van de westerse beschaving vond: *'I think it would be a good idea!'* Maar het in de praktijk brengen van genoemde noties zou ook Indonesië niet misstaan.

Christelijke enclaves

Het is niet zo verwonderlijk dat met name de gekerstende Indonesiërs betrekkelijk positief tegenover de koloniale heersers stonden en dat veel van de Indonesiërs die deel uitmaakten van het KNIL afkomstig waren uit christelijke enclaves als Noord-Sulawesi, Ambon en Timor.

Ook Adolf Lembong trad in dienst van het KNIL en maakte in januari 1942 als radio-officier de Japanse invasie van Sulawesi mee. Manado (toen nog Menado geheten) viel al binnen enkele dagen in handen van de Japanners die zich aanvankelijk succesvol presenteerden als Aziatisch broeders die het Indonesische volk van hun koloniale juk kwamen verlossen. Zij probeerden daarbij de inheemse ex-KNIL-militairen te bewegen in het Japanse leger dienst te nemen als Heiho's, hulsoldaten.

Veel Menadonezen, onder wie ook Adolf Lembong, weigerden dat en doken onder. In 1943 werd Adolf tijdens een razzia gevangen-

genomen en met twintig andere krijgsgevangenen op transport gesteld naar Umingan op Luzon, het noordelijkste eiland van de Filippijnen, om daar dwangarbeid voor de Japanners te verrichten.

**Gesteund door de
Filippijnse bevolking
plunderde
squadron 270
Japanse munitie- en
voedselopslagplaatsen
en vernietigde
konvooien**

Lanny's neven en nichten nemen ons mee naar de kust van Ongkaw, waar de familie een stuk land bezit en we de graven van hun voorouders bezoeken. In de schaduw van een kokospalm lees ik op mijn e-reader in het aan Indonesië gewijde deel 11b van Lou de Jongs *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog* dat tien Menadonese krijgsgevangenen in augustus 1943 ontsnapten. Ze sloten zich onder leiding van Adolf Lembong aan bij het Amerikaans-Filippijnse guerrillaleger LGAF (Luzon Guerilla Armed Forces), dat onder leiding stond van de Amerikaanse majoor Robert Lapham.

Kapitein Raymond Westerling

Dat brengt me op het spoor van diens in 1996 gepubliceerde memoires, *Lapham's Raiders: Guerrilla's in the Philippines, 1942-45*. Daarin wordt vermeld dat Adolf als bataljonscommandant bevel kreeg over squadron 270. Gesteund door de Filippijnse bevolking plunderde het munitie-

en voedselopslagplaatsen van de Japanners en overviel en vernietigde het konvooien van Japanse vrachtwagens.

Oorlog wakkert uiteenlopende verlangens aan. Adolf wordt verliefd op de Filippijnse Asuncion Angel (in de schoonfamilie bekend als 'Tante Sion') en trouwt met haar te midden van het strijdgewoel.

Het buitensporige KNIL-geweld

Na de Japanse overgave in 1945 keert Adolf met Sion terug naar Sulawesi om zijn werk bij het KNIL te hervatten. In augustus van dat jaar roept Soekarno de republiek Indonesië uit. Adolf verkeert aanvankelijk in tweestrijd, maar al snel doet het buitensporige geweld waarmee het KNIL tegen de 'terroristen' optreedt Adolf – net als veel andere Menadonese KNIL-militairen – besluiten zich aan te sluiten bij het Sulawesische bevrijdingsleger *Kebaktian Rakjat Indonesia Sulawesi* (KRIS), dat in 1947 opgaat in het nationale Indonesische leger (NTI). In het bijzonder de 'contraterreur' die het voornamelijk uit Europeaanse militairen bestaande Depot (later Korps) Speciale Troepen onder leiding van Raymond Westerling in 1946-1947 in Zuid-Sulawesi uitoefende, schokte hen. Daarbij werden tientallen dorpen platgebrand en honderden dorpelingen willekeurig afgeslacht.

Plastic speelgoed- soldaatjes

Nadat we ons met de familie van Lanny in een restaurant aan de kust te goed hebben gedaan aan verse vis overdekt met de berucht-scherpe Manado-sambal, bezoeken we het oorlogsmonument dat ter ere van Adolf in Ongkaw is opgericht. Tegen de achtergrond van een geschilderd reliëf dat zijn heldendaden toont, staat een metershoog beeld van oom Adolf in een heldhaftige pose.

Het geheel ziet er wat haveloos uit en het beeld doet me denken aan de plastic speelgoedsoedaatjes uit mijn jeugd.

**Tijdens de tweede
Agresi Militer Belanda
(in Nederland
eufemistisch
aangeduid als 'Tweede
Polititionele Actie'),
veroveren de Speciale
Troepen van het
Nederlandse leger
Yogyakarta**

Ade, de jongste broer van Lanny's vader vertelt ons dat 'oom Adolf' eind 1946 met de dan achttienjarige vader van Lanny vanuit Onkaw naar Makassar vertrok om van daaruit naar Jakarta te reizen, waar hij via vrienden die daar woonden zou proberen zijn neefje aan werk te helpen. Adolf is inmiddels benoemd tot luitenant-kolonel en commandant van de 16de brigade van het NTI. Tijdens de overstap in Makassar krijgt hij het bevel onmiddellijk naar Yogyakarta op Java te reizen om daar de strijd tegen het Nederlandse leger te leiden, dat daar poogt het koloniale gezag te herstellen.

Op 19 december 1948, tijdens de tweede *Agresi Militer Belanda* (in Nederland eufemistisch aangeduid als 'Tweede Polititionele Actie'), veroveren de Speciale Troepen van het Nederlandse leger Yogyakarta en arresteren daar de Republikeinse regering. Ook Adolf wordt gevangengenomen en geïnterneerd in het voormalige jappenkamp Ambarawa.

**Het leger van de
rechtvaardige vorst**

Op 27 december 1949, na de overdracht van de soevereiniteit van Nederland aan Indonesië, wordt Adolf weer vrijgelaten. Hij

wordt benoemd tot Hoofd Onderwijs van het NTI. Begin 1950 spreekt hij met Lanny's vader af in Jakarta, maar ze lopen elkaar mis omdat Adolf onverwacht naar Bandung moet afreizen voor overleg met de commandant van de Siliwangi divisie vanwege een op handen zijnde coup door de Anketan Pereang Rastu Adil (APRA), 'het leger van de rechtvaardige vorst'.

Die mythische, lang verwachte vorst blijkt niemand anders te zijn dan Raymond Westerling. Omdat het korps Speciale Troepen onder leiding van Westerling naar de mening van generaal Spoor 'volkomen uit de hand was geraakt' was hij in november 1948 als commandant ontslagen.

De vermoorde Adolf lembong op een foto in het museum, gewijd aan de coup van Westerling in 1950 in Bandung. Foto: Lanny Lembong

Historicus Jaap de Moor vermeldt in zijn in 1993 in het tijdschrift *Indische Letteren* gepubliceerde artikel '[Van vrije jongen tot ratu adil](#)' dat Westerling vanaf begin 1949 als gedemobiliseerd militair en mede-eigenaar van een transportbedrijfje in de buurt van Bandung leefde.

Daar ontpopte hij zich als leider van het APRA. Hij had zich niet neergelegd bij de onafhankelijkheid van Indonesië en wilde de net aangetreden regering van de republiek vervangen door een door Nederland gesteunde federale regering.

Tot zijn privéleger behoorden KNIL-militairen die Nederland trouw waren gebleven (onder wie veel Indo-Europese Indonesiërs en Molukkers) en leden van de Speciale Troepen waaraan hij eerder leiding had gegeven.

**Die mythische,
lang verwachte vorst
blijkt niemand anders
te zijn dan
Raymond Westerling**

Wanneer de republikeinse regering Westerlings eis, APRA te erkennen als het officiële leger van de federale staat Pasundan, negeert, besluit Westerling tot een *coup d'état*, door het innemen van Bandung, Jakarta en Bogor, de belangrijkste machtscentra van de Indonesische regering.

In de nacht van 22 op 23 januari van 1950 overviel een groep van ongeveer 520 APRA-militairen het hoofdkwartier van de Siliwangi-divisie in Bandung. Hoewel de divisie was gewaarschuwd, slaagde APRA erin om in korte tijd de kazerne en strategische plaatsen in Bandung te veroveren. Toen Adolf voor het overleg aankwam bij de kazerne liep hij in een hinderlaag en werd hij neergeschoten en vervolgens door inheemse KNIL-militairen met machetes afgeslacht.

Doordat de meerderheid van de inheemse KNIL-militairen voor Soekarno's republiek had gekozen en het TNI een nachtelijk wapentransport naar de putschplegers in Jakarta wist te verhinderen en mislukte daar de coup. Westerling ontsnapte met behulp van Nederlandse regering naar Singapore, en vandaar naar Nederland, waar hij – vereerd en verguisd – in 1987 is gestorven.

Op de plaats in Bandung waar Lembong is vermoord, is nu een museum gewijd aan de coup. In de naar hem vernoemde straat staat een standbeeld van hem

en een groot panorama waarop de slachting tot in detail is uitgebeeld.

Laatste poepoetan

Lanny en Joris rijden ons naar het internationale vliegveld van Bali. Het is vernoemd naar luitenant-kolonel Ngurah Rai, net als Adolf Lembong een KNIL-militair die in de onafhankelijkheidsstrijd de zijde van Soekarno koos. Nadat de Rode Olifant Brigade, een aan Nederland trouw gebleven krijgsmacht onderdeel van het KNIL, op 2 en 3 maart 1946 Bali was

binnengevallen, leidde Ngurah Rai de strijd tegen de invasiemacht.

Toen het Nederlandse leger bij de veldslag bij het dorp Marga, nadat het was teruggeslagen, jagers en bommenwerpers inzette, riep Ngurah Rai op tot een poepoetan (ritueel gevecht tot de dood), waarbij hij ook zelf om het leven kwam. Het zou de laatste poepoetan tegen de koloniale overheersers zijn.

De tragiek was dat net als in veel andere slachtpartijen opnieuw aan beide zijden vooral Indonesische slachtoffers vielen. Alfred Birney

schetst in zijn bekronde, op feiten gebaseerde historische roman *De tolk van Java* (2016) de gruweldaden die gedurende de onafhankelijkheidsoorlog van beiden zijden werden begaan. Zijn verhaal schetst een ontluisterend beeld van deze smerige oorlog.

En dat zou niet de laatste keer zijn. In Soeharto's eerdergenoemde 'communistenjacht' zijn volgens realistische schattingen meer dan een miljoen doden gevallen. En daarvoor was, zo merkte Pramodya Ananta Toer al op, geen stroom uit het noorden meer nodig. *Bron: Vrij Nederland.*

BORCADEN
BORCA ONLINE

Weimarstraat 39
2562GP Den Haag
0703642806

(advertentie)

Spoorlijn van de dood

Door: Inge Stakenborg

De aanleg van de Birma-Siam-spoorlijn is één van de meest pijnlijke gebeurtenissen van de Tweede Wereldoorlog.

Vele krijgsgevangenen werden met geweld door de Japanners als dwangarbeiders ingezet.

Velen van hen vonden een gruwelijke dood. Bijzonder is het verhaal van een voormalig krijgsgevangene, die, ondanks alle verschrikkingen, geen haat meer in zich draagt.

Het was januari 1943 toen een Japans schip uit Java aankwam in Singapore. In het ruim bevonden zich 1200 krijgsgevangenen, opgepakt als haringen in een ton. Onder hen bevond zich Felix Bakker, een pas zeventienjarige rekrut van het Nederlandse Korps Mariniers. Eén jaar was hij in dienst en nu al was hij krijgsgevangene onder de Japanners. "We wisten niet waar het schip

ons naartoe zou brengen of wat er verder met ons zou gebeuren", verklaart de nu 84-jarige Bakker. Vervolgens werd Bakker per trein vanuit Singapore naar Thailand getransporteerd.

Een van de laatste authentieke overblijfselen van de Dodenspoorlijn bij Nam Tok Sai Yok Noi

Strategische zet

Het plan van de Japanse krijgsmachten was simpel. Er diende een spoorweg door de krijgsgevangenen gebouwd te worden dat een verbinding moest leggen

tussen Non Pladuk in Thailand (nu Siam) en Thanbuyuzayat in Birma (nu Myanmar). Het doel van de spoorlijn was vooral strategisch. Het moest de aanvoer van Japanse troepen en materialen naar het Birmese front vergemakkelijken.

Alle krijgsgevangenen werden in groepen onder de vele kampen verdeeld die naast de rivieren Khwae Yai en Khwae Noi waren geplaatst. Elke groep moest aan een verschillend traject van de spoorlijn werken. Als een traject klaar was, ging een groep naar een volgend werkkamp om aan een volgende traject te werken. In de periode dat Bakker nog op Java gevangen zat, hadden de Amerikaanse Australische en Britse dwangarbeiders al vanaf september 1942 drie tot vier maanden voorwerk verricht aan

verschillende trajecten van de spoorlijn.

Werken voor de keizer

Samen met nog 650 andere krijgsgevangenen moest Bakker naar het eerste werkkamp lopen. In het kamp stonden slechts vier tenten voor de bewakers. Een vijfde tent was ingericht als ziekenboeg. Alle gevangenen moesten onder de open lucht slapen. "Volgens de Japanse commandant moesten we ons vereerd voelen omdat we uitgekozen waren om voor de Japanse keizer Hirohito te gaan werken", aldus Bakker.

De brug over de rivier Khwae Yai

"Vanuit het kamp moesten we zes kilometer naar het tracé waaraan we werkten. Het werk bestond uit het verzetten van grond met pikhouwelen, schoppen en rieten mandjes."

De Japanners hadden een quotum ingevoerd. Elke dwangarbeider moest per dag één kubieke meter grond verzetten.

Het kamp werd getroffen door malaria en dysenterie, maar dat maakte de Japanners niets uit. "De Japanners bepaalden zelf wel wie er ziek was en wie niet", vertelt Bakker. "De aanwezige arts, ook een Nederlandse krijgsgevangene, protesteerde als de Japanners besloten dat een ziek iemand toch moest gaan werken. Zijn verzet werd echter al gauw gebroken toen ze hem met knuppels bewusteloos sloegen. De Japanners maakten zo duidelijk wie er de baas was."□

De zieken die toch moesten werken, werden door hun medegevangenen beschermd. "We

zeiden tegen hen dat ze maar gauw in de struiken moesten duiken, zodat wij het werk voor ze konden doen", aldus Bakker. "Als iemand dan toch werd ontdekt, dan werd hij geslagen. Of hij moest met een grote steen in zijn handen met zijn gezicht naar de zon staan."

Door de dysenterie kregen de gevangenen last van hevige uitdroging. "Voor het eerst in mijn leven voelde ik echt dorst!", verklaart Bakker.

"Anders dan het kamp lag het tracé ver van het water af. We kregen weinig pauzes en pas dan mochten we wat water drinken, als we dat tenminste konden krijgen. Intussen waren je lippen helemaal gezwollen van de dorst. Ik kreeg visioenen van kranen waar het water overvloedig uitstroomde."

Van kamp naar kamp

De bouw van het tracé duurde ongeveer anderhalve maand. Er waren inmiddels zeventien doden te betreuren en veel zieken. Nu moest de groep doorlopen naar het volgende werkkamp. Het tweede werkkamp bleek een stuk ruiger dan het vorige. "We zaten in hoger gebied met bergen en rotsen", aldus Bakker. "Langs grote rotspartijen werd een brug gebouwd. Onze taak bestond uit het weggappen van een rotswand van ongeveer twintig meter breed en zeventien meter hoog. Op dat traject diende dan de spoorlijn te komen, die op zijn beurt naar de brug moest leiden." De constructie van de brug was in handen van de Engelse en Australische krijgsgevangenen.

Na zes weken lang dag en nacht in drie ploegen aan de doorgang gewerkt te hebben, was de doorgang klaar. De groep van Bakker moest zich weer verplaatsen, ditmaal naar een kamp midden in het donkerste gedeelte van het oerwoud. Het regen-

seizoen was inmiddels aangebroken en dat maakte de leefomstandigheden erger. "Dit was voor mij het ergste kamp", aldus Bakker. "Door de vele regen lagen we niet droog. We hadden geen kleding en geen schoeisel meer. Door de pijn aan onze ontstoken voetzolen kropen we wel eens letterlijk terug naar het kamp." Voedsel was schaars, want het kamp lag te ver van de rails af.

Het werk was bovendien veel gevaarlijker dan ooit. "We werden gedwongen om een aardewand af te graven. Maar door de regen ontstond er een aardverschuiving en mijn groep stond er recht onder", aldus Bakker. "Bij mij kwam de aarde gelukkig tot net boven mijn knieën. Maar degenen die er het dichtst bij hadden gestaan, waren verstikt." Met man en macht probeerden de overgebleven gevangenen de bedolven mannen uit te graven. "We hebben zeven doden uitgegraven. Hun lichamen waren helemaal verstijfd van de modder en we moesten hun armen en benen breken om hen in hun graf te laten passen", aldus Bakker.

Gereedschap dat door de krijgsgevangenen gebruikt werd bij de aanleg van de Birma-Siam-spoorlijn

Speedo-tijd

In de zomer van 1943 werd de zogeheten 'Speedo-tijd' door de Japanners ingevoerd. De dwangarbeiders moesten zich dubbel inspannen om het spoor af te krijgen. De Japanners jaagden hen op door 'Speedo! Speedo!' te roepen. Dat betekende dat ze

moesten opschieten. De Japanners hadden inmiddels arbeiders uit Azië verworven. Dit waren geen krijgsgevangenen, maar Chinezen, Tamils en Indonesiërs die onder valse voorwendselen door de Japanners waren geronseld. De Japanners lieten hen vanaf Singapore overkomen naar de spoorkampen.

De Japanse keizer Hirohito (1901-1989)

Bakker kwam terecht in 'kamp 248'. Dit kamp was vernoemd naar het aantal kilometers dat het spoor, gerekend vanaf Ban Pong in Thailand, inmiddels lang was. Met de komst van de Aziatische arbeiders, in Bakker's kamp waren dat voornamelijk Tamils en Chinezen, brak de hel in het kamp los. "Ze waren al doodziek en bevuilden de plek waar ze lagen", aldus Bakker. "Er brak cholera uit en toen was er geen houden meer aan. Ze stierven langs de spoorweg. Artsen en medicijnen waren amper beschikbaar. De lijken dreven nu in de rivier. Sommigen hingen zich zelfs op".

Op 7 oktober 1943 kwamen de railtrajecten van Thailand en Birma bij elkaar en was de Birma-Siamspoorlijn een feit.

De spoorlijn was 415 kilometer lang geworden. "De laatste spijkers werden één dag na mijn achttiende verjaardag in de rails

geslagen", verklaart Bakker. De krijgsgevangenen moesten nu vooral onderhoud aan het spoor verrichten en barakken bouwen. Bakker zelf werd in Chungkai heringedeeld om een hospitaal te bouwen.

Bombardementen

Na ca. drie maanden was het hospitaal gereed en werd Bakker in september 1944 via Chungkai wederom naar een ander kamp overgebracht.

Bakker was inmiddels 19 jaar oud en al meer dan tweeënhalf jaar krijgsgevangene. De geallieerden waren inmiddels bezig met heftige bombardementen van de spoorweg en de brug over de rivier Khwae Yai. Deze rivier vloede samen met de rivier Khwae Noi om samen de Meklong rivier te vormen. De brug maakte onderdeel uit van de spoorlijn. De geallieerden wisten niet dat er krijgsgevangenen in de kampen langs de rivier en de spoorweg aanwezig waren.

Bakker werd in kamp Rintin geplaatst. "Ik moest bomen in stukken hakken om brandstof te leveren aan de locomotieven. En schuilplaatsen bouwen voor de locomotieven, zodat ze verborgen bleven voor de bommenwerpers." Nadien moest Bakker naar kamp Thmakam toe, dat kamp lag nabij de bewuste brug. Maar liefst zeventien mensen lieten het leven omdat er bommen in het kamp vielen. Nu had Bakker de taak om blindvangers te ruimen. Dit zijn bommen die wel geland zijn, maar niet zijn afgegaan. "Met je blote handen of met een koevoet moest je die bommen voorzichtig verplaatsen", aldus Bakker. "Ik heb enorm geriskeerd, maar de verdoving van mijn gevoelens won het van mijn angst."

In mei 1945 bevond Bakker zich in zijn laatste kamp. Dit kamp lag aan de westkust van de Golf van

Thailand. "We moesten houten jonken lossen die voorraden voor het Japanse leger bevatten", aldus Bakker. "Die voorraden moesten per schip worden geleverd want door de bombardementen was de aanvoer via Bangkok vast komen te zitten. We verstopten de goederen in schuilloopgraven in de jungle." Later, in augustus 1945, werden Bakker en zijn medegevangenen door de geallieerden bevrijd.

De nasleep

Naar schatting zijn er ongeveer 80.000 tot 100.000 krijgsgevangenen om het leven gekomen tijdens de constructie van Birma-Siam-spoorlijn.

Onder hen bevonden zich zeker 3000 Nederlandse militairen. De spoorlijn werd naderhand de *dodenspoorlijn* genoemd vanwege het grote aantal slachtoffers. Vele omgekomen krijgsgevangenen zijn later herbegraven op verschillende herdenkingsplaatsen.

Begraafplaats voor de overleden dwangarbeiders in Kanchanaburi, Thailand

Ondanks al het leed dat de spoorlijn heeft opgeroepen, is een deel ervan tegenwoordig nog steeds in gebruik. De Thaise regering kocht in 1947 de spoorlijn op en tien jaar later werd één traject in Thailand geopend. Dit traject loopt van Non Pladuk naar Nam Tok. De overige delen van de spoorlijn zijn overwoekerd geraakt door de jungle. Dat de Birma-Siamspoorlijn nog steeds in gebruik is, vindt Bakker een goede zaak. "Uit iets kwaads kan ook iets goeds voortkomen. De plaatselijke bevolking profiteert nu van die

spoorlijn bij wijze van transport en de lijn trekt ook toeristen aan. Dat is alleen maar goed voor de Thaise economie."

Eind augustus zullen de slachtoffers van de Birma-Siam-spoorlijn op het Landgoed Bronbeek in Arnhem voor de 42ste keer herdacht worden. In het kader van de herdenkingen wil Bakker nog het volgende kwijt: "Het was een harde levensschool. Het was een tijd van veel ellende, pijn en verdriet. Maar het doet er niet meer toe wie goed of fout zat. Ik haat de Japanners niet meer."

Monumenten Birma Siam-spoorlijn

- Hieronder een overzicht van gedenktekens en begraafplaatsen opgericht voor krijgsgevangenen en dwangarbeiders die werkten aan de Birma Siam-spoorlijn

- Vele krijgsgevangenen die tijdens de aanleg van de Birma-Siamspoorlijn het leven lieten, zijn herbegraven op drie erevelden in Thailand. Een daarvan bevindt zich in Chungkai, twee andere bevinden zich in Kanchanaburi. In Thanbyuzanat in Birma is het vierde ereveld.
- Het Thailand Burma-Railway Centre is een museum in Kanchanaburi. Dat ligt ca. 128 kilometer ten westen van Bangkok, Thailand. Daar kan men verschillende foto's en voorwerpen uit de tijd van de aanleg van spoorlijn bezichtigen.
- Het Jeath War Museum is de tweede van de twee Thaise oorlogsmusea. Jeath is een afkorting en staat voor de nationaliteiten die aan de spoorweg hebben meegewerkt: Japanners, Engelsen,

Australiërs, Thailanders en Hollanders.

- Bij de brug over de rivier Khwae Yai is een plaquette geplaatst. Men kan er tevens een oude locomotief bezichtigen.
- Een stuk van de spoorlijn wordt nog bewaard bij het National Memorial Arboretum in Engeland. In Nederland bestaat het monument Birma-Siam Spoorweg ter ere van de gevallen soldaten. Het monument is gelegen op het landgoed Bronbeek in Arnhem. Meer informatie over de komende herdenking kun je vinden op de site van de Stichting Herdenking Birma-Siam Spoorweg en Pakan Baroe Spoorweg

<https://historiek.net>

zoekt donateurs

Het **Indisch Platform** behartigt de belangen van de Indische gemeenschap bij de Nederlandse regering
Stichting Het **Indisch Platform** - Postbus 85564 - 2508 CG Den Haag
Bankrek. nr. **NL84 INGB 0088 3644 67** t.n.v. Indisch Platform

1e én 2e generatie Indische Nederlanders dragen een rugzakje mee

Door: Han Dehne

Het is al heel lang bekend dat de traumatische oorlogservaringen van de eerste generatie Indische Nederlanders en Molukkers grote gevolgen kunnen hebben voor hun kinderen, ja zelfs voor hun kleinkinderen.

Het aantal mensen van de 1e generatie verminderd jaarlijks met flinke stappen. De 2e generatie zijn de oudjes van nu. Los van alle problemen die hun ouders hebben

ondervonden, kregen ook zij hun deel. Veel van deze generatie hebben in de interneringskampen gezeten als kind samen met hun moeder, broertjes en zusjes. Anderen moesten al op heel jonge leeftijd naar de mannenkampen. Honger, angst en ziekten werden ook hun deel. De mensen die voor het gemak "buitenkampers" worden genoemd hebben hetzelfde beleefd. Het enige verschil was dat zij niet achter de kawat verbleven.

Na de capitulatie van Japan in 1945, waarvan de realisatie op verschillende data plaatsvonden, was het opnieuw leven in een oorlog die vaak wreder verliep dan daarvoor. Opnieuw werden velen ingesloten in de kampen, zogenaamd ter bescherming, waar opnieuw honger en angst een grote rol speelde.

Een massale exodus kwam daarna op gang, vooral naar Nederland, waar men niet echt op ze zaten te

wachten en de organisatie ervan uiterst rommelig was georganiseerd. Opnieuw beginnen was de opgave in een land dat ze echt niet kende. Alles was anders.

Voor de vaders gold dat hun verleden gewoon werd weggepoetst omdat hun genoten opleidingen en zelfs behaalde diploma's niet geldig werden verklaard. Uiteindelijk moesten soms de meest intelligente mannen werk aan de lopende band verrichten of genoeg nemen met baantjes ver beneden hun niveau.

Opnieuw een leven inrichten met door de Nederlandse overheid geleend geld moest wel. Want bijna allemaal kwamen zij berooid en bestolen in Nederland aan. Dat geld werd dwingend geleend maar moest tot op de laatste cent terugbetaald worden waardoor zij nog vele en vele jaren schulden hadden. Vaak moest de eerste jaren ieder dubbeltje twee keer omgedraaid worden voordat het werd uitgegeven.

Voor al die jaren hebben de Nederlandse overheden zich daarover niet bekommerd. Het ging toch goed. Ze hadden toch een dak boven hun hoofd en te eten. Maar dat hoef ik niet meer te vertellen. Laat de generaties zelf maar spreken. Laat ze het uitschreeuwen welke pijn en vernederingen zij hebben moeten slikken in die tijd.

Al die jaren hebben de Nederlandse overheden zich daarover niet bekommerd. Het ging toch goed. Ze hadden toch een dak boven hun hoofd en te eten. Maar dat hoef ik niet meer te vertellen. Laat de generaties zelf maar spreken. Laat ze het uitschreeuwen welke pijn en vernederingen zij hebben moeten slikken in die tijd.

Diverse onderzoeken wijzen uit dat de manier waarop de eerste generatie met hun oorlogstrauma omgaan of zijn omgegaan een grote rol kan spelen bij het

ontstaan van ontwikkelings- en/of levensproblemen bij hun nageslacht.

In die situaties wordt gesproken van naoorlogse generatie problematiek of met, een duur woord, van trans-generationale oorlogstraumatisering.

Als daar sprake van is dan kan de behandeling het beste plaatsvinden in een instituut dat veel ervaring heeft met de behandeling van traumata door oorlog en geweld. Eigenlijk zijn hiervoor 2 instituten zeer goed geëquipeerd voor deze zeer specialistische behandeling.

Beide instituten hebben vele jaren ervaring in de behandeling van getraumatiseerde cliënten als wel van de naoorlogse generaties. Het gaat hier om het "Centrum '45" en het "Sinai-instituut".

Wat betekent het voor kinderen om te worden groot gebracht door ouders die in de oorlog werden getraumatiseerd? Hoe ervaren ze of hebben ze het ervaren om op te groeien in een sfeer die mede bepaald wordt door een oorlog die ze zelf niet hebben meegemaakt?

Het blijkt dat een aantal kenmerken en patronen veelvuldig

voorkomen in gezinnen waar één of beide ouders oorlogsgetroffenen zijn of een kind daarvan. Deze kenmerken hebben overigens niet in alle gezinnen dezelfde vorm en intensiteit.

Niet ieder gezin is hetzelfde en ook de specifieke ervaringen van de eerste generatie zijn mede bepalend voor de bijzondere sfeer binnen de gezinnen van hun nazaten.

Problemen met het uiten van omgaan met woede en irritatie leiden vaak tot problemen. Soms neemt dat extreme vormen aan en worden de kinderen het slachtoffer van (verbale) agressie waarbij als het ware een rekening, waaraan het kind niet schuldig is, wordt vereffend.

Teleurstelling van de ouders dat zij door die oorlogsomstandigheden maatschappelijk niet hebben bereikt wat zij hadden gewild, leidt vaak tot enorme druk op de kinderen om te presteren. Zij mogen niet falen en moeten goed maken wat bij de ouders is misgegaan.

De gevoelens van de ouders met de eigen doorgemaakte ellende, leidt soms tot ontkenning van het gevoelsleven van hun kinderen. Alle aandacht moet uitgaan naar hen als slachtoffer en binnen het gezin blijft weinig ruimte over voor de anderen. Soms moeten de kinderen de getroffen ouder opvangen en ongewild worden/worden zij op een te jonge leeftijd dan al met de rol van een volwassene opgezadeld, krijgen/kregen zij verantwoordelijkheden die niet bij hun leeftijd thuishoren.

De mogelijke verbittering van de ouders kan hebben geleid tot een ongunstig opvoedingsklimaat. Speciaal de vervolgdgen uit het voormalig Nederlands-Indie voelen zich miskend in hun doorgemaakt leed. Vaak wordt/werd het oorlogsverleden door de ouders nagenoeg verzwegen. Zij spreken/spraken er nooit over of maken slechts vage toespelingen. Op hun

beurt beseffen de nazaten dat de ouders/grootouders ingrijpende gebeurtenissen hebben meege maakt, maar durven ze geen vragen te stellen uit angst de ouders pijn te doen.

Zodoende ontstaat er soms voor het kind een drukkend gezinsgeheim omdat er wel een bepaald gebeuren centraal staat maar dat dit zulke heftige emoties oproept waardoor het niet bespreekbaar is.

Natuurlijk is het niet zo dat alle kinderen van oorlogsgetroffenen psychische problemen hebben ontwikkeld. Het ene kind is nu eenmaal gevoeliger voor wat er in zijn omgeving gebeurt dan het andere kind.

Wel kan geconstateerd worden dat velen, nu nog steeds, hulp nodig hebben doordat zij behept zijn met allerlei depressieve klachten, angstklachten, lichamelijke spanningsverschijnselen, verslavingsproblematiek of eetstoornissen. Ook zijn er mensen die zelf nachtmerries hebben over oorlogssituaties terwijl zij zelf dit nooit aan den lijve hebben ondervonden. Zij hebben zich dat zozeer eigen gemaakt door het leed van de ouders. Ook spanningen in contacten met anderen komen regelmatig voor.

Dikwijls is er sprake van een extreme loyaliteit aan de ouders. Alle mensen zijn in zekere mate

loyaal aan hun ouders, maar bij de naoorlogs generatie is deze loyaliteit vaak heel erg groot. Zij hebben zoveel ontzag voor het leed van de ouders of voor de heroïek van de ouders, dat zij hun ouders zijn gaan ontzien en zijn gaan ondersteunen.

Of ze hebben de ouders op een voetstuk geplaatst en blijven zich verantwoordelijk voelen voor het wel en wee van hun ouders. Daardoor hebben zij zich niet goed kunnen losmaken van hun ouders en hebben soms in onvoldoende mate een eigen identiteit kunnen ontwikkelen. Ook het omgekeerde komt voor en dan vermijden de kinderen alle contacten met de getraumatiseerde ouder.

Wel eens gedacht aan adverteren in NICC Magazine?

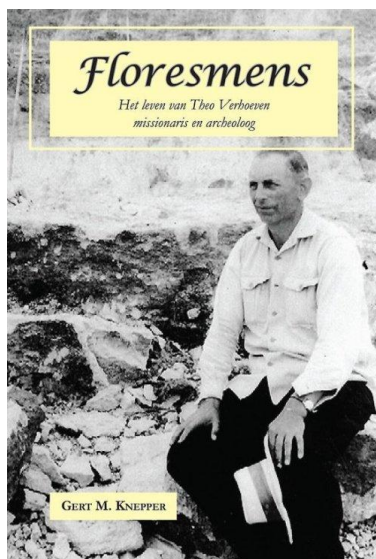
**Uw product of dienst wordt door minstens 100.000 mensen opgemerkt.
Hoe dit kan? Vraag vrijblijvend onze advertentieflyer met uitleg en tarieven aan
info@indisch-centrum-den Haag.nl**

Floresmens – Het leven van Theo Verhoeven missionaris en archeoloog – door Gert M. Knepper

Een uitgebreide boekbespreking, door: Jona Lendering

Theo Verhoeven (1907-1990) werd in 2003 postuum wereldberoemd door de ontdekking van de Floresmens, de uitgestorven minimens van het Indonesische eiland Flores. Al tientallen jaren eerder had Verhoeven stenen werktuigen die hij daar had gevonden toegeschreven aan oeroude bewoners van het eiland, maar de gevestigde wetenschap kon hij niet overtuigen. Tegenwoordig wordt hij geprezen als geniaal ontdekker. Voor het eerst is er een volledige biografie verschenen.

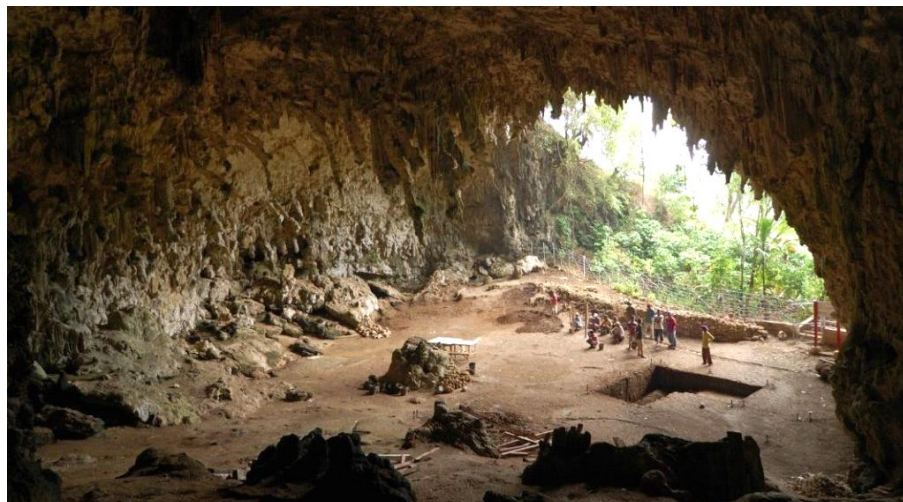
Het had anders kunnen lopen in de zomer van 1965. Heel anders. Theo Verhoeven – die u mag typeren als classicus, archeoloog

en paleontoloog – was begin juli bezig met onderzoek in de grot van Liang Bua op het Indonesische eiland Flores en had al genoteerd

dat “deze grot extra belangrijk” was, toen de politie hem van zijn werkplek weghaalde. Eenmaal op het bureau, twintig kilometer verderop, toonde Verhoeven zijn vergunning en maakte de politie excuses voor het ontstane oponthoud, maar toen Verhoeven op zijn opgraving terugkwam, bleek deze te zijn geplunderd door mensen uit de omgeving.

Er viel met de middelen waarmee Verhoeven werkte geen eer meer aan de extra belangrijke grot te halen en het zou jaren duren eer de plek opnieuw werd onderzocht. In 2003 werd gevonden wat Verhoeven had gemist op die julidag in 1965: een skelet van een vrouw, zo’n 60.000 jaar oud

De grot op het Indonesische eiland Flores, waar de resten van een prehistorische minimens zijn gevonden met rechts de schedel van deze minimens, ook wel de 'Hobbit van Flores' genoemd.

en slechts een meter lang. Het ging om een nieuwe mensensoort, die sindsdien bekendstaat als *Homo floresiensis*, of ook wel "de Hobbit". De ontdekking bevestigde Verhoevens stellige overtuiging dat de vroegste mensen, de *Homo erectus*, al in het oosten van Indonesië waren geweest. Op een geïsoleerd eiland als Flores zou deze mensensoort, onbedreigd door natuurlijke vijanden maar met beperkte voedingsmiddelen, zich hebben ontwikkeld tot een kleinere soort. Helaas maakte Verhoeven de erkenning van zijn gelijk niet meer mee: hij is op 3 juni 1990 overleden, negenen-twintig jaar geleden.

Over de Wallace-lijn

Wallace-lijn (CC BY-SA 3.0 – wiki)
Zie ik het goed, dan is de ontdekking om twee redenen belangrijk. De eerste is dus dat Verhoeven bewees dat de *Homo erectus* veel oostelijker in Azië was gekomen dan altijd aangenomen was geweest. Dit lijkt een trivialiteit maar het gaat erom dat deze oermensen de zogeheten Wallace-lijn hebben weten over te steken, de zee-engte tussen Bali en Lombok. Ten oosten daarvan zijn flora en fauna heel anders dan ten westen daarvan, wat erop duidt dat de zee moeilijk te passeren is geweest, waardoor de twee gebieden een gescheiden ontwikkeling ondergingen. Als

Homo erectus die zeestraat heeft weten over te steken, komt de vraag op hoe dat dan is gebeurd, aangezien er geen aanwijzingen zijn voor de middenpaleolithische scheepsbouw.

Misschien is er een nog radicalere consequentie. Het DNA-onderzoek suggereert dat de Floresmens minder lijkt op de *Homo erectus* dan op de *Homo habilis*, die nog ouder is. Hierover zijn paleontologen nog volop in debat.

Eén ding is zeker en was dat al in 1965: Verhoeven constateerde een probleem waarop de wetenschap niet werkelijk zat te wachten. Maar ook al had hij zelf de indruk miskend te zijn, hij is nooit weggelachen. Zijn bewijs was namelijk behoorlijk sterk: menselijke voorwerpen in een context waarin ook de botten van dwergolifanten lagen, een diersoort die is uitgestorven vóór de *Homo sapiens* ten tonele verscheen. Minimaal *Homo erectus* dus.

Wat is een mens?

De conclusie dat de *Homo erectus* (of de *Homo habilis*) verder kwam dan gedacht en lastige zeeën kon oversteken, brengt ons bij een tweede punt: dat deze vroege mens minder primitief was dan wel was aangenomen. Dat is natuurlijk sowieso de trend. Dat de Neanderthaler geen simpel-

mans was, mag inmiddels bekend worden verondersteld. In feite zien we dat de menselijke familie – *Homo habilis*, *Homo erectus*, *Homo floresiensis*, *Homo neanderthaliensis*, *Homo sapiens* – complexer is dan gedacht én dat de *Homo sapiens* niet de enige was die zijn hersens gebruikte.

We kunnen nog een stap verder gaan. De DNA-revolutie heeft nu bewezen dat *Homo sapiens* zich in Europa heeft vermengd met de Neanderthaler en in Siberië met een tot voor kort onbekende mensensoort, de Denisova-mens. Wie een "zuivere" *Homo sapiens* zoekt, moet in Afrika wezen, tot zal worden ontdekt dat de *Homo sapiens* zich ook daar met andere mensensoorten heeft vermengd, die nu nog onbekend zijn. Dit roept de vraag op wat eigenlijk een mens is – een vraag die Verhoeven vanzelfsprekend niet op deze wijze gesteld zal hebben.

Een boeiende man

Theo Verhoeven is ondertussen een boeiende man, over wie net een biografie is verschenen van de hand van Gert Knepper. In Floresmens beschrijft deze hoe Verhoeven, actief lid van een kloosterorde die zich richtte op de missie, als classicus was opgeleid, een bijvak klassieke archeologie had gedaan en zo een basis had om over te stappen naar de prehistorische archeologie en

uiteindelijk zelfs paleontologie. (En passant illustreert Knepper zo hoeveel breder en beter het oudheidkundig onderwijs ooit was.) Dat is niet het enige. Knepper vertelt hoe Verhoeven tijdens de Tweede Wereldoorlog joodse kinderen het leven redde door te doen alsof ze protestants waren en ze te plaatsen op boerderijen in Brabant. Dat hij daarmee zijn medebroeders in levensgevaar bracht, lijkt hem niet te kunnen deren en was het begin van een reeks conflicten met zijn kloostersuperieuren.

Interessant vond ik ook hoe Verhoeven in Indonesië vorm gaf aan zijn werk als classicus. Het was hem duidelijk geworden dat het weinig zin had jonge mensen in het Verre Oosten te confronteren met én de klassieke, én de christelijke én de westerse cultuur. Het gebruik van Europese schoolboeken was daarom weinig handig. Hij was betrokken bij de leerplanontwikkeling en vervaardigde een Latijns-Indonesisch woordenboek van ruim 1400 bladzijden, dat hij op hoge leeftijd nog steeds beschouwde als een

van zijn belangrijkste wetenschappelijke publicaties.

Gelaatsreconstructie van de Floresmens

Celibaat

Knepper maakt nogal wat van Verhoevens worsteling met het celibaat, die ermee eindigde dat hij dispensatie vroeg en kreeg, en uiteindelijk trouwde.

Als ik het goed zie, baseert Knepper zich vooral op een tekst die Verhoeven, eenmaal gehuwd, zelf heeft geschreven vanuit het perspectief dat de celibaatverplichting niet viel te rechtvaardigen vanuit de christelijke traditie en onmenselijk was. Dat zal Verhoeven zeker naar eer en

geweten hebben gedacht en geschreven, maar ik ben er niet zeker van of een biografie de visie moet volgen die de gebiografeerde aan het einde van zijn leven zelf heeft.

Hoe dat ook zij, *Floresmens* biedt het portret van een man van karakter die trouw blijft aan zijn idealen en bereid is daarvoor een prijs te betalen en die uiteindelijk rust vindt. Dat levert een biografie op die leest als een trein. Het is me de laatste jaren niet vaak gebeurd dat ik de boel de boel liet om een boek in één adem uit te lezen, maar Kneppers biografie is ronduit spannend en was het meer dan waard om de telefoon eens uit te zetten en me te laten +meeslepen. Prijs: € 22,00.

Jona Lendering is historicus, webmaster van Livius.org en docent bij Livius Onderwijs. Hij publiceerde verschillende boeken. Zie ook zijn blog:

mainzerbeobachter.com

SOPHIAHOF

In deze rubriek blijft u op de hoogte van nieuws, activiteiten en het programma van de Indische Ontmoetingsplek Sophiahof

Koning Willem-Alexander opent Museum Sophiahof

Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander opent donderdagochtend 27 juni 2019 'Nationaal Museum Sophiahof – van Indië tot nu' in Den Haag. Dit heeft de RVD bekend gemaakt.

Koning Willem-Alexander opent het gebouw samen met vertegenwoordigers van de vijf organisaties betrokken bij de Collectieve Erkenning: [het Indisch Herinneringscentrum](#), [Stichting Moluks Historisch Museum](#), [het Indisch Platform](#), [Stichting Pelita](#) en [Stichting Nationale Herdenking 15 Augustus 1945](#).

Rond de opening is een cultureel programma over identiteit en herinnering opgezet.
De Koning gaat in gesprek met medewerkers en verschillende generaties genodigden met een achtergrond in voormalig Nederlands-Indië.

Daarnaast bekijkt hij de tentoonstelling 'Vechten voor Vrijheid, de vele gezichten van verzet' over verzet tegen overheersing tijdens en na de Tweede Wereldoorlog in zowel Indië als Nederland.

De officiële opening is uitsluitend toegankelijk op persoonlijke uitnodiging.

Nationaal Museum Sophiahof is vanaf 28 juni geopend voor publiek

Wat is er zoal te doen in Nationaal Museum Sophiahof

Kenniscentrum en bibliotheek

Als u op zoek bent naar informatie over het koloniale verleden, de Tweede Wereldoorlog, de dekolonisatie en de migratiegeschiedenis en cultuur van mensen met wortels in het voormalige Nederlands-Indië, dan is deze te vinden in de tentoonstellingsruimten maar zeker ook in de bibliotheek en studiezaal die momenteel worden ontworpen en ingericht.

De bibliotheek biedt toegang tot een erg fraaie collectie publicaties en wetenschappelijk werk, al dan niet digitaal. Open voor wetenschappers, studenten, scholieren en andere belangstellenden. Voor de liefhebbers zijn unieke historische werken in te zien. De organisaties in Museum Sophiahof zijn ook afzonderlijk te raadplegen als u specifieke vragen heeft over bijvoorbeeld sprekers, wetenschappers en andere Indische en Molukse organisaties.

Tentoonstelling 'Vechten voor Vrijheid'

Vanaf 28 juni is in Museum Sophiahof de tentoonstelling 'Vechten voor Vrijheid', over het Indische en Molukse verzet tijdens en na de Tweede Wereldoorlog te zien. Een voor het grote publiek nog onbekend verhaal.

Vechten voor Vrijheid gaat over het verzet in Nederlands-Indië tijdens de Tweede Wereldoorlog en de periode na de Japanse capitulatie op 15 augustus 1945. Verzet tegen de Japanse bezetter en later tegen de Nederlandse kolonisator tijdens de onafhankelijkheidsoorlog. We geven ook een stem aan de mensen die zich al tijdens de Japanse bezetting verzetten tegen de Nederlandse koloniale overheid. En nog onbekender is het verzet van Indische Nederlanders, Indonesiërs en Molukkers in Nederland tegen de Duitsers. In de tentoonstelling vertellen we verhalen van verzetsstrijders en van de gewone man of vrouw die grote of kleine daden van verzet pleegde. Ook staan verhalen van nazaten centraal: wat betekenen de verhalen voor hen? Zo zullen we de verschillende kanten van verzet te belichten. De openingstentoonstelling wordt samengesteld door het [Indisch Herinneringscentrum](#) en [Moluks Historisch Museum](#), met bijdragen van onder andere [Pelita](#) met een speciale website over [het Indische verzet](#).

Indisch en Moluks verzet in kaart gebracht

Samen met Arq Kenniscentrum Oorlog, Vervolg en Geweld lanceerde Pelita in december 2018 de website [Kaart van het Indisch Verzet](#) om de bekend-

heid met het verzet tegen de Japanse bezetting te vergroten. Verhalen over guerrilla, over spionage, sabotage en over de martelingen door de Kempeitai. VWS financierde dit project.

Op de website ziet de bezoeker de kaart van de Indonesische archipel. Door te klikken op een punt komt de bezoeker bij de verhalen terecht. Elk verhaal is voorzien van foto's van de verzetsdeelnemers.

De Kaart van Indisch Verzet toont een verscheidenheid aan verzets-verhalen: van inlichtingen verzamelen tot guerrilla en sabotage. Het verzet werd gepleegd door vrouwen, door krijgsgevangenen en Molukkers. De verhalen zijn verspreid over Java, Timor, de Molukken en zelfs in Thailand en Japan.

Uw verhalen over verzet

De verhalen op de website zullen verder worden aangevuld, onder andere door het Indisch Herinneringscentrum en Moluks Historisch Museum.

Over hetzelfde thema wordt de tentoonstelling '[Vechten voor Vrijheid](#)': de vele gezichten van verzet' samengesteld, waarin ook aandacht is voor de Kaart van Indisch Verzet. De tentoonstelling is de openingstentoonstelling van het Museum Sophiahof.

Bereikbaarheid en openingstijden

Op 28 juni openen we onze deuren voor het publiek. We zijn dan dinsdag tot en met zondag geopend van 11.00 uur tot 17.00 uur.

Museum Sophiahof aan de Sophialaan 10 is makkelijk met het openbaar vervoer te bereiken. Als u met de auto komt moet u rekening houden met betaald parkeren in de [nabije omgeving](#).

Openbaar Vervoer

Vanaf het station Den Haag Centraal kunt u met de bus en de tram:

- Bus 24 richting Kijkduin: halte Mauritskade.
- Bus 28 richting Scheveningen Noorderstrand: halte Mauritskade.
- Bus 22 richting Duindorp: halte Javastraat

- Tram 9 richting Scheveningen Noorderstrand: halte dr. Kuiperstraat

Vanaf deze haltes loopt u in de richting het duidelijk herkenbare Plein 1813 met het monument in het midden. Dwars daarop vindt u de Sophialaan.

Project Nagasaki 2020

Het Comité, Project Nagasaki 2020, heeft als doel om tijdens de 75e herdenking op 9 augustus 2020 van de Atoombom op Nagasaki een monument te verwezenlijken voor de slachtoffers en nabestaande van krijsgeslagenkamp Fukuoka 14 in Nagasaki. Omdat Mitsubishi, waar krijsgeslagene te werk werden gesteld, na vele verzoeken en uit

piëteit voor de slachtoffers niet thuis geeft om het monument te bekostigen, hopen wij dat via crowdfunding het ons wel gaat lukken om het monument te verwezenlijken. Ook willen we deze grote wens van de laatste overlevende van de Atoombom in Nederland, Dick Buchel, in vervulling laten gaan. Op de site <http://www.imagenpeacenow.nl>

leest u alles over het verhaal van mijn vader die slachtoffer was van deze afgrijselijk gebeurtenis. Namens het comité van slachtoffers en nabestaande, alvast onze hartelijk dank voor uw medewerking en bijdrage.
Rob Schouten
voorzitter Project Nagasaki 2020

The Committee, Project Nagasaki 2020, aims at the 75th commemoration on August 9, 2020 of the Atomic Bomb on Nagasaki to achieve a monument for the victims and survivors of martial prison camp Fukuoka 14 in Nagasaki. Because Mitsubishi, where prisoner of war were put to work, after many requests and

from piety for the victims does not give home to pay the monument, we hope that by crowdfunding we will succeed in realizing the monument. We Also want to fulfill this great wish of the last survivor of the Atomic Bomb in the Netherlands, Dick Buchel. At <http://www.imagenpeacenow.nl> You can read all about the story of

my father who was the victim of this horrifically event. On Behalf of the Committee of Victims and survivors, thank you very much for your cooperation and contribution.
Rob Schouten
Chairman Project Nagasaki 2020

Deze banner maakt deel uit van de nieuwe huisstijl van Museum Sophiahof en zult u dus regelmatig tegenkomen, zoals hier waar we het gebruiken als afscheiding tussen het nieuws van IHC en MHM

Museum Sophiahof zoekt vrijwilligers

Het is bijna zover. Op 28 juni a.s. opent het **Nationaal Museum Sophiahof – van Indië tot nu** officieel haar deuren. Door het inzetten van vrijwilligers willen we

het mogelijk maken dat Museum Sophiahof 6 dagen per week (van dinsdag t/m zondag) open is voor het publiek.

Wij bieden vrijwilligersfuncties voor een vaste dag (of dagen) bij de **Receptie**, het **Museum-café** en de **Bibliotheek**. Tevens zoeken wij vrijwilligers die op

oproepbasis beschikbaar zijn om te helpen het in goede banen te leiden van **Evenementen** en bij **Groepsbezoeken**.

Zoek je een gezellige werkomgeving in een enthousiast team, waar je als vrijwilliger helemaal tot je recht komt, lees dan de

[profielen en functieomschrijvingen](#). Meer informatie en aanmeldingen bij: Nanneke Wigard (nwigard@museum-maluku.nl).

Wordt vriend van het Indisch Herinneringscentrum

Het **Indisch Herinneringscentrum** zet zich in om de **geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië** en de gevolgen daarvan door te geven, levend te houden en te onderzoeken wat dit voor huidige generaties betekent.

Dat doen we voor u, maar ook graag samen met u! Als **Vriend** geeft u het Indisch Herinneringscentrum net even dat **extra steuntje in de rug**. Met een donatie van minimaal € 25 per jaar ondersteunt u ons werk en

bent u als Vriend op een speciale manier verbonden aan het **Indisch Herinneringscentrum**. Vrienden hebben bovendien bij ons een streepje voor.

Indisch Herinneringscentrum

DEN HAAG

U ontvangt als welkomstgeschenk het fotoboek 'Het Verhaal van Indië', een sfeerimpressie van de nationale overzichtstentoonstelling 'Het Verhaal van Indië' over de Nederlandse aanwezigheid in

Indië, tijdens de Tweede Wereldoorlog en de periode daarna. Tevens het jeugdboek 'Nooit meer thuis', is een gevoelige jeugdroman over afscheid nemen van je moederland en aarden in een nieuw land van Martine Letterie. Verder ontvangt u ook eens per jaar een **speciale uitnodiging** alleen voor Vrienden.

Vriend worden kunt u [HIER](#).

Wordt vriend van Stichting Moluks Historisch Museum

Vindt u het belangrijk dat het Molukse culturele erfgoed toegankelijk is en bewaard blijft voor volgende generaties?

Word dan Vriend van Stichting Moluks Historisch Museum.

Met uw contributie maakt u het mogelijk dat Museum Sophiahof haar collecties beheert en presenteert, activiteiten en herdenkingen organiseert en ervoor zorg draagt dat de Molukse geschiedenis en cultuur zichtbaar zijn in de Nederlandse samenleving.

De [Vriendenwerkgroep](#) van de Stichting MHM is daarom deze Vriendencampagne gestart. Voor 25 euro bent u Vriend voor een heel jaar. Kiest u ervoor om meer te doneren, dan is dat natuurlijk welkom!

Om kosten te besparen werkt de Stichting MHM niet met een acceptgiro of met automatische incasso. U dient de jaarlijkse contributie zelf over te maken.

Het lidmaatschap geldt voor 1 kalenderjaar. U betaalt uw contributie bij aanvang en vervolgens per 1 januari van elk jaar.

Met uw Vriendenlidmaatschap verzekert u zich van:

- Uitnodigingen voor Vriendenbijeenkomsten
- Vooraankondigingen van veel Overige bijeenkomsten, georganiseerd door Stichting MHM

- De digitale Nieuwsbrieven
- Mogelijkheid om deel te nemen aan verrassingsacties (zoals het verloten van boeken)

Wilt u Stichting MHM ook in natura steunen als sponsor door bijvoorbeeld een zaal of faciliteiten ter beschikking te stellen voor onze evenementen of voor producten?

Neem dan contact met ons op via info@museum-maluku.nl

Wij gaan graag met u in gesprek om te kijken wat we voor elkaar kunnen betekenen.

Meer weten over doneren en de fiscale aftrekbaarheid? Alle informatie vindt u [hier](#).

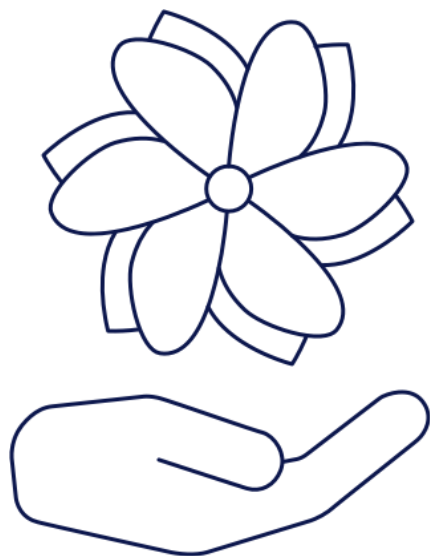
Vriend worden kunt u [hier](#)

Museum Sophiahof
Sophialaan 10
2514 JR Den Haag
Tel: 070-2002500

Nationale Herdenking bij het Indisch Monument

U kunt zich weer aanmelden voor zowel de Nationale Herdenking 15 augustus 2019 bij het Indisch Monument in Den Haag als het middagprogramma in Crowne Plaza Hotel.

Aanmelden

Voor de aanmelding heb je een **donateursnummer** nodig. Het donateursnummer kun je vinden op uitnodigingen, donateursbrieven en bankafschriften. Als je geen donateur bent maar alsnog de herdenking wilt bezoeken neemt u dan contact op via info@15augustus1945.nl

Stichting Pelita

Stichting Pelita zet zich in voor mensen uit voormalig Nederlands-Indië die na afloop van de Tweede Wereldoorlog, de Bersiap of vanwege de Indonesische onafhankelijkheid naar Nederland vertrokken. Grof geschat: 300 duizend Indische Nederlanders en 12 duizend Molukkers.

Stichting Pelita begeleidt hen bij hun aanvraag voor de [wetten voor oorlogsgetroffenen](#), verwijst hen eventueel door naar het

Toegangskaarten

Toegangskaarten voor de herdenking op het veld zijn tot 31 juli **gratis** te bestellen. Vanaf 10.30 uur verwelkomen we je met koffie, thee en spekkoeke en kies je zelf een vrije zitplaats. Voor een mooie plek raden we je aan op tijd aanwezig te zijn. Zonder toegangkaart ben je welkom, maar niet zeker van een zitplaats.

Geboren vóór 15 augustus 1945

Bent u geboren vóór 15 augustus 1945, dan kunt u kaarten bestellen voor het blauwe vak. U kunt per donateursnummer maximaal 4 toegangsbewijzen bestellen. Allen kunnen bij u plaatsnemen in het blauwe vak.

Geboren ná 15 augustus 1945

Ben je geboren na 15 augustus 1945, dan kunt je kaarten bestellen voor het oranje vak. Maakt je gebruik van een rolstoel, dan kunt u kaarten bestellen voor het paarse vak. Als rolstoelgebruiker kunt u één begeleider meenemen.

Rolstoelgebruikers

Bestel kaarten voor het paarse vak indien er gebruik wordt gemaakt van een rolstoel. Elke paarse kaart is geldig inclusief één begeleider.

[maatschappelijk werk](#) en tevens spant Pelita zich in voor informele netwerken op het gebied van de

[cultuurspecifieke zorg](#) waarvoor het [scholing](#) verzorgt.

Met haar Masoek Sadjas, Indische Eettafels, Molukse Ouderendagen en [bijeenkomsten](#) voor naoorlogse

Toegangskaarten middagprogramma

De toegangskaarten voor het middagprogramma in [Crowne Plaza Hotel](#) op de van Stolkweg 1

te Den Haag zijn € 5,- per persoon inclusief één gratis consumptie. Als het middagprogramma niet uitverkocht is, kun je de toegangskaarten voor het middagprogramma ook op de dag zelf kopen.

Online aanmelden geen optie?

Haal dan **zonder aanmelding voor €1,99** (servicekosten) de toegangskaarten voor zowel het veld als het middagprogramma op bij een lokale Primera winkel. Voor Primera winkels bij jou in de buurt ga naar primera.nl/winkels.

Overige vragen?

Problemen met je bestelling? Aanpassingen of uitbreidingen doen? Bel dan de Paylogic klantenservice op 0900-72956442

**TOEGANGSKAARTEN
HERDENKING
15 AUGUSTUS 2019**

generaties faciliteert de Stichting Pelita hen in hun behoefte aan onderling contact.

Mocht deze introductie volkomen nieuw voor u zijn, kijk dan naar de filmpjes op [Virtueel Indië](#).

Voor alle inlichtingen gaat u naar: <https://www.pelita.nl>

**MUSEUM
SOPHIAHOF**
van Indië tot nu

Petitie nr. 295 aangeboden aan de Ambassadeur van Japan

Zijne Excellentie Shinzo ABE
Eerste Minister van Japan

Nederlandse vertaling

Den Haag, 11 juni 2019
Petitie: 295
Onderwerp: Formele bevestiging van ontvangst!

Excellentie,

Dit is onze 295ste petitie. Gedurende 25 jaar hebben wij 294 petitie's naar opeenvolgende Eerste Ministers van Japan inclusief aan u gezonden. We hebben nooit een formele bevestiging van ontvangst ontvangen. Het is de hoogste tijd dat u aandacht besteed aan deze totale desinteresse in onze vermeende dialoog.

Eerste Minister,

Gedurende de aanstaande Group 20 Topconferentie in Osaka op 28 en 29 juni kunt u interesse tonen in onze dialoog. Onze suggestie is dat u in de wandelgangen van de conferentie overleg voert met zijne Excellentie de Minister President van Nederland, de heer Mark Rutte. U kunt dan trachten overeenstemming te bereiken gedurende de Reiwa periode om de morele verplichtingen voortkomend uit de Showa periode te verbeteren. Gedurende deze periode werd de individuele Nederlanders uit Nederlands Indië respect noch schadeloosstelling onthouden.

Eerste Minister,

Wij vernamen dat op 23 mei 2019, gedurende de Raad van Ministers van de OECD in Paris, de Minister van Buitenlandse Zaken van Zuid Korea samen met de Minister van Buitenlandse Zaken van Japan de mogelijkheid bespraken om Japans huidige onenigheid met Zuid Korea in de wandelgangen van Group 20 Topconferentie te bespreken. Dit is een goed teken dat in de Reiwa ("schone harmonie") periode onenigheden op het hoogste politieke niveau opgelost kunnen worden. We hopen dat u samen met de Minister President van Nederland, de heer Mark Rutte in staat bent om te onderzoeken en naar een oplossing te streven in ons geschil. Ik stuur een kopie van deze petitie naar Minister President, de heer Mark Rutte zodat hij op de hoogte is van ons verzoek.

Eerste Minister,

Ik verwacht een tijdig en formeel antwoord.
Stel me niet weer teleur.

Namens de Stichting Japanse Ereschulden.
J.F. van Wagtenonk
Voorzitter

Kopie aan zijne Excellentie de Minister President van Nederland, de heer Mark Rutte.

(Original English version, go to: Petition # 295: Giri "[Formal acknowledgement of receipt](#)")

Ere wie ere toekomt!

Comité ereschuld onderscheidingen

De Nederlandse "Stichting voor Postuum Medailles" (Comité Ereschuld Onderscheidingen) maakt een laatste poging om nog levende Nederlandse veteranen in de landen buiten Nederland te vinden, die nog steeds recht hebben op een of meerdere medailles. Zij zijn op zoek naar veteranen van het Nederlandse (KNIL) leger:

- Nog in leven zijnde Nederlandse KNIL militairen, die dienden tijdens de Japanse bezetting van Nederlands-Indië en krijgsgevangen zijn gemaakt, als dwangarbeiders hebben gewerkt aan de spoorwegen, scheepswerven en de mijnen in het Japanse imperium en die voor deze periode 1942-1945 (nog) geen medailles hebben ontvangen.
- Nog in velen zijnde Nederlandse KNIL en andere militairen die dienden in Nederlands-Indië tussen 1945 en 1951, die niet het *Kruis voor Orde en Vrede* hebben ontvangen.
- Nog in leven zijnde Nederlandse militairen en matrozen die dienden in Nederlands Nieuw-Guinea tussen 1949 en 1962, die nog niet het *Nieuw-Guinea Herdenkingskruis* hebben ontvangen.

Kent u iemand die hiervoor in aanmerking komt? Laat het ons weten via: info@ereschuldonderscheidingen.nl
Helpt u mee hen te vinden en deel dit bericht in uw Indische netwerk. Volgt u de facebookpagina:
<https://www.Facebook.com/ereschuldonderscheidingen>. **ERE WIE ERE TOEKOMT.**

The Dutch "Foundation for Posthumous Medals" (Comité Ereschuld Onderscheidingen) is making one final effort to find living Dutch veterans living outside The Netherlands who are still entitled to one or more military medals. The foundation is looking for veterans of the Dutch (KNIL) army:

- Living Dutch KNIL soldiers who served during the Japanese occupation of the Netherlands-Indies and were taken Prisoner of War, served as forced laborers at the railways, shipyards and mines of the Japanese empire, who haven't (yet) received any medals for the period 1942-1945.
- Living Dutch KNIL and other soldiers who served in the Netherlands-Indies between 1945 and 1951 who didn't receive the *Cross of Order and Peace* (*Kruis voor Orde en Vrede*).
- Living Dutch soldiers and sailors who served in the Netherlands Dutch New-Guinee between 1945 and 1962 who didn't receive the *New-Guinee Commemorative Cross* (*Nieuw-Guinea Herinneringskruis*).

Do you know someone entitled to one of these medals? Please contact: info@ereschuldonderscheidingen.nl
How can you help? Share this message within your Indo Network and follow the facebookpage:
<https://www.Facebook.com/ereschuldonderscheidingen>. **HONOUR TO WHOM HONOUR IS DUE.**

5000 Kamptekeningen uit Nederlands-Indië

In "Het Geheugen Van Nederland" van het Nationaal Archief bevinden zich bijna 5000 tekeningen, gemaakt door gevangenen in de Japanse concentratiekampen in voormalig Nederlands-Indië.

De tekeningen staan op 247 pagina's en bevatten 20 afbeeldingen per pagina.

De LINK naar deze kamptekeningen op de website van Het Nationaal Archief vindt u [HIER](#).

Een serie korte reisanekdotes over de dagelijkse beslommeringen op Java in Indonesië

Hindoes

Getrommel, belgerinkel, blikkerig geratel als gerammel op potten en pannen en een gongslag dringen van buiten door in mijn appartement. Ik loop de waranda op en zie vanaf de eerste verdieping dat de rijweg beneden is bezet. De hindoes vieren vandaag een religieus feest en dat gaat gepaard met veel lawaai door een orkest van wel vijftig man, dat midden op de weg zit.

Mannen gekleed in een zwart-wit geblokte sarong, wit overhemd en een witte band om het hoofd staan in groepjes met elkaar te praten, zitten langs de stoepwand, lopen rond. Vrouwen op haar mooist getooid in lange kleurige gewaden met bloemen en linten in de opgestoken haren staan klaar met offerranden, bij sommigen in een mand of kruik balancerend op het hoofd.

En midden op de weg, in het heiligdom, staat de draak, lange haren op de flanken, behangen met goud, rode dreigende ogen. Een oranje pajong met blauwe bies en gele franje beschermt het monster tegen de zon. Speren en bamboestokken met banieren pieken omhoog.

Twee mannen staan met ontbloot bovenlijf tegenover elkaar, in elke hand een zwaard, dat zij met de punt in hun eigen oksels duwen. Wijdbreens in hurkzit cirkelen zij om elkaar heen, buigen voorover, wijken terug, dreigen met de zwaarden. Elke beweging wordt begeleid met tromgeroffel en belgerinkel.

Een oude man loopt naar het heiligdom, de mensen wijken eerbiedig terug, de handen samengevouwen tegen de borst. De

priester besprenkelt zijn hoofd met gewijd water uit een gouden kalebas. De man drinkt van het water. Een gongslag weerklinkt, het ritueel is ten einde. In een geordende chaos verdwijnt de stoet uit zicht, de offeranden op de weg achterlatend.

Scooters en auto's, een paard en wagen, een man met een handkar rijden over de resten van de religieuze plechtigheid.

De bloemen en de gevlochten mandjes met wierookstokjes, rijst en gebak, de twijgen met blad en bloesem wederkeren onder de wielen, voeten en hoeven tot stof.

Chris
Kuta, Bali, 12-12-2014

Wel eens gedacht aan adverteren in NICC Magazine?
Uw product of dienst wordt door minstens 100.000 mensen opgemerkt.
Hoe dit kan? Vraag vrijblijvend onze advertentieflyer met uitleg en tarieven aan
info@indisch-centrum-denhaag.nl

Molukkers in Nederland

Historische feiten op een rijtje

Wij Molukkers kwamen NIET voor eigen VEILIGHEID naar Nederland.... Wij zijn GEEN (politieke) vluchtelingen, repatrianten of immigranten. Nederland (overheid, onderwijs) geeft een onjuist of zelfs helemaal geen beeld waarom de Molukkers naar Nederland kwamen.

Ken je eigen Nederlandse geschiedenis

Op 26 juni 1950 werd het KNIL ontbonden zoals afgesproken in de overeenkomst van de Ronde Tafel Conferentie (27 december 1949). De KNIL soldaten mochten zelf kiezen waar zij werden gedemobiliseerd. Op 25 april 1950 was te Ambon de RMS geproclameerd. De

Door: Ben Manusama

KNIL soldaten die in 1951 naar Nederland waren overgebracht waren solidair met de RMS en kozen om op de Molukken te worden gedemobiliseerd in RMS gebied. Dit werd geweigerd mede door protest van Soekarno en de (deel)staat Indonesië.

Ook een tweede keuze om in Nieuw-Guinea, nog Nederlands grondgebied, te worden gede-

mobiliseerd, werd uit angst voor hulp en versterking aan de RMS geweigerd. Nederland zat met de handen in het haar want ze mocht de KNIL soldaten niet tegen hun zin op Indonesisch grondgebied demobiliseren, dit na een verloren rechtszaak aangespannen door de Molukse KNIL soldaten (Delegatie Aponno 1951).

Alle KNIL soldaten die op 26 juni 1950 nog niet waren gedemobiliseerd of waren overgegaan naar het Indonesische leger kregen daarom een tijdelijke status van de Koninklijke Landmacht (KL-status) zolang de afwikkeling duurde. Nederland had geen keus en moest voor de slechtste optie kiezen: het overbrengen van de KNIL soldaten naar Nederland. Om problemen met de Molukkers te vermijden werden op [dienstbevel](#) en onder valse [voorwendselen](#) voorliegen, namelijk een tijdelijk verblijf en zorgen voor terugkeer naar de Molukken, de Molukse KNIL soldaten samen met hun gezinnen [gedwongen](#) ingescheept en overgebracht naar [Nederland](#). Of wil men zeggen dat alle 3500 tot 4000 KNIL soldaten hadden gelogen over hun komst en zogenaamde BELOFTEN waardoor zij in Nederland terecht zijn gekomen? De Molukse KNIL soldaten hebben zelf de keuze gemaakt om naar Nederland te komen!

Historische feiten op een rijtje

1. 17 augustus 1945 twee dagen na capitulatie van Japan uitroepen Republiek Indonesia onder president Soekarno (gebieden in Java en Sumatra)

2. 23 december 1946 vorming van de staat Oost-Indonesië (Negara Indonesia Timur). Onder voorwaarden van het "zelfbeschikingsrecht" sloot het Zuid-Molukkendistrict (Daerah Maluku), vertegenwoordigd door de 'Zuid-Molukken Raad, zich aan.

3. 27 december 1949 soevereiniteitsoverdracht Nederland aan de federatie Verenigde Staten van Indonesië (RIS) die door 16 verschillende deelstaten werd gevormd. Deelstaat Oost-Indonesië was één van deze deelstaten.

4. 15 februari 1950, aankondiging President Soekarno tot vorming van eenheidsstaat Indonesië. Soekarno begon met gewelddadige liquidatie en inlijving van andere deelstaten.

5. 21 april 1950, aankondiging opheffing deelstaat 'Oost-Indonesië'.

6. 23 april 1950 spoedvergadering in Tulehu van Molukse politici en regenten. Op voorstel van Chris Soumokil kwamen aanwezigen tot besluit omdat er geen andere mogelijkheid was, tot proclamatie van de soevereine, vrije *Republik Maluku Selatan* (Republiek der Zuid-Molukken)

7. Na een bliksemcongres in de nacht van 24 april 1950, maakte 'Daerah Maluku' op 25 april zich los van de staat 'Oost-Indonesië' (NIT) en proclameerde de 'Republik Maluku Selatan' (RMS).

8. 26 juni 1950 ontbinding door Nederland van het KNIL en overgang op tijdelijke KL-status voor alle KNIL soldaten die nog niet waren gedemobiliseerd.

9. 1951 delegatie Aponno slaagde van de Nederlandse rechter de uitspraak te verkrijgen dat de Nederlandse Staat de Molukse militairen op Java niet tegen hun zin mocht achterlaten in het land van de voormalige vijand.

10. 21 maart 1951, de eerste schip Kota Inten met KNIL soldaten met hun gezinnen en verstekelingen, legt aan bij de Lloydkade in Rotterdam.

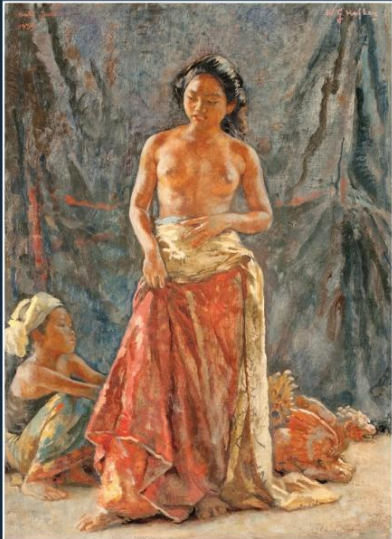
Overleefd

Nederland was van plan om de Molukse KNIL soldaten en hun gezinnen onbeschermd op Java achter te laten. Had de delegatie Aponno, namens de Molukse KNIL soldaten, in 1951 de rechtszaak tegen de Nederlandse staat niet gewonnen, wat had er dan kunnen gebeuren met onze 1e generatie die omringd was door alleen maar vijanden.

Op dienstbevel in naam van het Koninkrijk of de Koningin en onder [valse](#) voorwendselen gedwongen naar Nederland gedeporteerd; hier aangekomen werden onze vaders direct [ontslagen](#) uit de militaire dienst. Zij hadden van de ene op de andere dag geen militaire status meer, zij waren ongewenst en werden ze allen stateloos. Vervolgens met hun gezinnen geplaatst in [doorvoerkampen](#) voor Joden. En in plaats van zes maanden - dat was het lokkertje - zijn wij nu bijna 70 jaar hier. De eerste generatie is hier inmiddels goeddeels gestorven.

Met Gods zegen heeft de 2e generatie het overleefd en mede door hun geschiedenis - KNIL en RMS - en vanwege hun geloof en doorzettingsvermogen, zijn wij, de volgende generaties, God en de 1e generatie dankbaar dat wij hier in Nederland als Molukkers voortbestaan. Het is de bedoeling dat jij dit artikel deelt in je eigen netwerk, zodat ieder op de hoogte is van de werkelijke feiten.

ZEEUWS VEILINGHUIS
 GEVRAAGD:
INDISCHE SCHILDERIJEN

W. G. Hofker (1902-1981)
 Hamerprijs: € 600.000,-
 Herengracht 74, 4331 PX Middelburg
 Tel. 0118 - 650 680
WWW.ZEEUWSVEILINGHUIS.NL

(advertentie)

Kort Indisch Nieuws

61^e Tong Tong Fair: 80.000 bezoekers

De 61^e Tong Tong Fair is zondag-avond 2 juni met groot succes afgesloten. Het totaal aantal bezoekers dat de Fair heeft bezocht staat op 80.000. De organisatie is zeer tevreden, zeker gezien de OV

staking op 28 mei en de laatste tropische dag op 2 juni.

Opvallend was de zichtbare aanwezigheid van de jonge generaties. Derde en vierde generatie mensen met Indische roots wisten zeker hun weg naar het Haagse Malieveld te vinden. Waar de tweede generatie vaak niet durfde te informeren naar de trauma's van de eerste generatie die na de dekolonisatie naar Nederland kwam, Blijken de derde en vierde generatie vol vragen te zitten. Dit werd vooral duidelijk in het themaprogramma *Next Generation*

Met veel theatervoorstellingen, modeshows en talkshows werd de actualiteitswaarde van het Indisch erfgoed onderzocht. "Ook de oudere generatie doet het enorm goed. Fijn om te zien hoe enthousiast de jongeren het Indische omhelzen en verder ontwikkelen. We zijn hierdoor tijdens deze editie al weer begonnen aan de voorbereidingen en ontwikkeling van de 62e TTF", aldus directeur Siem Boon.

Bijna twee ton voor een gouden VOC-munt

Een VOC-munt uit 1728 is eind vorige maand geveild voor een recordbedrag van 196.800 euro. Volgens het Veilinghuis **Heritage Auctions Europe** het hoogste bedrag ooit in Nederland voor één munt betaald.

Het gaat om een afslag van een West-Friese dukaton in goud, ook wel bekend als de "zilveren rijder" vanwege de ridder te paard op de beeldzijde. De geveilde exemplaar betreft een profslag in goud. De munt werd enige tijd geleden tijdens opruimwerkzaamheden in De Bilt gevonden door een gezin in een sieradenkistje. Een uiterst lucratieve vondst dus. Zoals nu gebleken is.

Dergelijke VOC-munten werden vroeger door diverse munthuizen geslagen in verschillende steden, om vervolgens te worden geëxporteerd naar Nederlands-Indië. Rijke verzamelaars, hoogwaardigheidsbekleders en rijke plantagehouders bestelden soms meerdere exemplaren in goud van bestaande munten, maar veel kwam dit niet voor. Vandaar de zeldzaamheid en daaraan gekoppelde hoge waarde van zulke munten.

The East Indies Museum

Non-profit online museum,
 Peachtree City, GA USA
<http://www.eastindiesmuseum.com>

is looking to buy

Original Batik sarongs
 especially signed pieces

and other high quality
 antique Indische textiles

Made during the
 colonial period 1850-1940
 in the former Nederlands-Indië

Photo: 1920's batik signed J. Jans

Please send photos and prices to:
don@eastindiesmuseum.com

(advertentie)

Reparatie van iPhone, iPad en Android. Snel, vakkundig en redelijk geprijsd.
Klik [hier](#) voor de aanbieding. Borca-Online / BorcaDen webshop

Borca **Online**
Computer **Service**

Weimarstraat 39
2562 GP Den Haag
070-364 2806
www.borca-online.nl

(advertentie)

Boekbespreking, e-Books, CD & DVD, Presentatie & Signeren

De geschiedenis van de politie in Nederlands-Indië – Marieke Bloembergen. Dit boek beschrijft de geschiedenis van de koloniale politie in het Nederlands-Indië van de periode 1897 tot 1942. Enkele kwesties die daarbij centraal staan, zijn de betekenis van de politie voor de koloniale staat en de rol van het geweld dat zij daarbij gebruikte. Hoe koloniaal was de politie eigenlijk in het voormalige Nederlands-Indië?

Marieke Bloembergen
DE GESCHIEDENIS VAN DE
POLITIE
IN NEDERLANDS-INDIË
Uit zorg en angst

Het was voornamelijk een product van angst en zorg, De angst van de Europeanen voor de inheemse wereld in beweging en verder de zorg voor het zedelijk welzijn van de plaatselijke bevolking. De politie diende niet alleen voor de controle en repressie, maar ook voor een koloniaal beschavings-offensief. In de besluitvorming van

het politie-apparaat hadden de Indonesiërs intussen geen deel. In de uitvoering wel. Aan het begin van de 30-er jaren werd de politie voor 93 % bemand door inheems personeel. *Prijs: € 37,00.*

Dominee Jac. Jonker, Job Sytzen en de soldaat in Indië – Harry A. Poeze. De door Job Sytzen geschreven trilogie: "Soldaat – Ravijn – Landgenoten" over de ervaringen van de Nederlandse soldaat in de dekolonisatie-oorlog in Indonesië was in de jaren '50 van de vorige eeuw een ongekende kaskraker. Er werden maar liefst een kleine 200.000 exemplaren van verkocht. Een verklaring hiervoor ligt in de realistische weergave, ook in erotisch opzicht, van het soldatenbestaan. Job Sytzen was het pseudoniem van de gereformeerde predikant Ja. Jonker. (1904-1973). Hij was van 1946 tot 1948 legeraalmoezenier in Semarang. Tot lang na zijn dood was dit slechts in kleine kringen bekend. Harry Poeze, senior-onderzoeker bij het KITLV in Leiden, volgt de levensloop van deze auteur, waarbij de nadruk ligt op zijn jaren in Indië en de thema's die daarmee verband houden. Ook gaat hij uitgebreid in op de mystificaties rond het

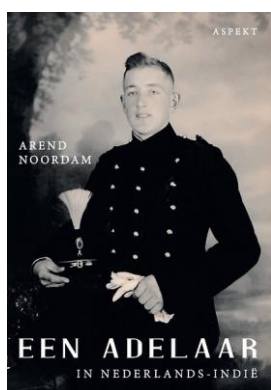
schrijverschap van Jonker. Het boek besluit met een overzicht van andere boeken uit de vijftiger

jaren over het Indische soldatenleven. *Dit boek is tevens te bestellen bij de uitgeverij: www.verloren.nl. Prijs: € 15,00.*

Een adelaar in Nederlands-Indië – Arend Noordam. Na zijn lagere schooltijd werkte Arend Noordam eerst als boerenknecht in een klein dorp. In 1936 ging hij in dienst als KNIL militair in Nederlands-Indië. Deze periode beschrijft hij in zijn boek "Het Adelaarsjong leert vliegen", het eerste deel van een trilogie. Na vier jaar dienst wordt hij afgekeurd na een ongeval, maar hij bleef in Indië. Deze periode wordt in zijn tweede deel beschreven: "De Adelaar wordt gekooit". In

het laatste deel: "De Adelaar", herkrijgt hij zijn vrijheid en vertelt hij over de transitie van Nederlands-Indië naar de zelfstandige staat Indonesië. Het vasthouden aan zijn Christelijke normen en waarden bepaalden zijn levenshouding. Dit leidde niet alleen tot zelfreflectie, maar heeft ook invloed gehad op zijn loopbaan als KNIL-er en zijn burgerleven erna. Een waargebeurd verhaal van een jongen uit een klein dorp die geconfronteerd wordt met andere levensvormen en normen, waarbij hij zich met vallen en opstaan ontplooid tot een volwassene die zijn principes

niet verloochende. Het manuscript van deze trilogie, waar hij tot zijn sterfdag in 1985 heeft gewerkt, is samengesteld uit door zijn vrouw bewaarde notities en uitgeschreven en/of getypte bladzijden. Pas vele jaren na hun beider dood is het door zijn oudste zoon Philip tot boekvorm uitgewerkt. *Prijs: € 27,50.*

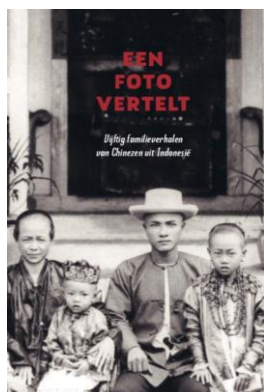
Tropenjazz – Henk Mak van Dijk. Een uitbundig boek over de Jazz in Nederlands-Indië, van de Fidgety Feet Jazz uit 1919 tot wat meer serieuze luisterconcerten eind jaren dertig. Een kleurrijke wereld van vrolijke jazz, gespeeld door orkesten in alle soorten en maten: scheepsorkesten van de grote oceanliners, ensembles van overzee, bioscoop-orkesten, Manilla-jazz, schoolbandjes, Indo-Europese bandjes en inheemse bandjes. Een ware regen van

foto's en afbeeldingen en advertenties illustreert bands, solisten,

sociëteiten, hotels, zwembaden, dancings, grammofoons en platen, Hollywood-muziekfilms en ook de radio. De Indische jazzwereld kent echter ook zijn schaduwkanten: de context van de koloniale samenleving, gedachtengoed over de blanke superioriteit, discriminatie van Indo-Europese bandjes, de economische malaise in de 30-er jaren, de Japanse bezetting, de na-oorlogse ontreding en het gedwongen vertrek naar Nederland. Der epiloog opent een venster op internationaal gewaardeerde Indische jongens in Nederland en de jazz in Indonesië. Tropenjazz wil vooral een ervaring bieden een verbazen over de wervelende jazzwereld, die weliswaar voorgoed verdwenen is, maar een nieuw momentum zeker verdient. *Prijs: € 24,95.*

Een foto vertelt – vijf generaties Chinezen uit Indonesië – Patricia Tjiok-Liem, Kioe Bing, Ing Lwan Taga-Tan. Dit boek is ontstaan uit de rubriek: "Foto met een verhaal", op de website van de Stichting Chinese Indonesian Heritage Center. In totaal vijftig foto's met verhalen

een permanente plek in dit boek. Hierin ligt een eeuw geschiedenis van Chinezen uit Indonesië besloten. Veel voor-oorlogse verhalen spreken meestal van een onbezorgde tijd, maar er wordt ook ingegaan op gevoelige en lastige thema's, zoals het gemengde huwelijk, of de realiteit van raciale segregatie in de Nederlands-Indische maatschappij. Na de oorlog is er meer en meer sprake van 'onbehagen' en onveiligheid. Een voor een druppelen de musici van Indië naar Nederland. Uit de verhalen blijkt een mate van opluchting dat men voor Nederland heeft gekozen, maar ergens blijft de twijfel: "Wie ben ik nou eigenlijk?" De derde generatie, de kleinkinderen van de grootouders die in de 50-er jaren besloten Indonesië te verlaten, staan onbevangen tegenover de geschiedenis. Dit boek neemt deze generatie mee naar hun Chinees-Indische verleden. *Prijs: € 25,00.*

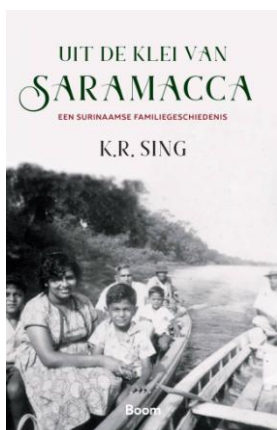
De smaak van de Sawa – Nico Jouwe, Inge van der Helm, Allard Sieburgh en Betty van Enst. Modern Indisch eten met een goed glas wijn. Een van de charmante kenmerken van de

Indische keuken is dat achter de recepten van klassieke Indische gerechten vaak de mooiste anekdotes en familieverhalen schuilgaan. In dit fraai geïllustreerde boek vertellen de auteurs over de oorsprong van hun recepten en over hun bijzondere, jarenlange samenwerking in "Smaakstudio De Sawa" in Delft. Zij laten zien hoe

innovaties in de keuken traditionele gerechten een verrassend nieuwe dimensie geven. Allard Sieburgh is tevens sommelier en geeft in dit boek ook aan welke wijnen het best bij de specifieke sterke smaken van Indische gerechten passen. *Prijs: € 30,00.*

Uit de klei van Saramacca – K.R. Sing. Dit is het verhaal, van een kleermaker en een onderwijzeres, die hun wel door het leven moeten zoeken langs armoede, culturele en religieuze barrières, maar die uiteindelijk erg

succesvol zijn. Nandoe is een Ron-geschoolde Hindoe 'uit de klei van Saramacca' – een plantage waar zijn grootouders ooit als contractarbeiders naar toe kwamen vanuit voormalig Brits-Indië. Hij leert in Paramaribo Trees kennen, een katholieke onderwijzeres die in

bittere armoede leeft. Nandoe vindt haar aantrekkelijk, maar hij is onzeker, want ze is nog erg jong en heeft desondanks een doordachte visie op het leven. De geschiedenis van deze twee mensen weerspiegelt de multi-culturele samenleving in mini-vorm. Het bestrijkt de 20^e eeuw: de koloniale tijd, de onafhankelijkheid na 1975 en de militaire dictatuur in de jaren '80, die een golf van martelingen en moorden met zich meebracht. Ze zitten met een dilemma: blijven of vluchten? *Prijs: € 20,00.*

Liefde in tijden van oorlog – Annegriet Wietsema. Tijdens de koloniale oorlog onderhielden tal van Nederlandse soldaten in Nederlands-Indië seksuele contacten met lokale vrouwen. Niet zelden werd hieruit een kind geboren. Dit boek is het eerste boek over dit uiterst controversiële onderwerp. Vanaf 1945 stuurde Nederland ruim 120.000-soldaten naar Nederlands-Indië. Na hun vergeefse strijd tegen de Indonesische onafhankelijkheidsstrijders keerden de manschappen vanaf 1949 terug naar huis, waar de meesten van hen trouwden. Velen verzwegen dat zij reeds vader waren. Onze jongens hadden in Indonesië enkele duizenden zwangere vrouwen achtergelaten, alsmede de nodige

reeds geboren half-Nederlandse kinderen. Aan de hand van uitvoerig historisch onderzoek en gesprekken met betrokkenen, beschrijven de auteurs in dit boek dit uitzonderlijke aspect van de dekolonisatie-oorlog, waarvoor alle partijen tot nu toe de ogen en mond gesloten hielden. *Dit in 2013 verschenen boek is in de boekhandel goeddeels uitverkocht, maar nog wel tegen de kosten van € 22,50 te bestellen bij:* <https://geschiedeniswinkel.nl>

De in deze rubriek besproken boeken, CD's en DVD's zijn verkrijgbaar bij de Internet Boekhandel Van Stockum in Den Haag of bij de erkende boekwinkel, tenzij anders vermeld

 VAN STOCKUM
INTERNET BOEKHANDEL
www.vanstockum.nl

Meer dan 120 titels over Nederlands-Indië

Neem eens een kijkje in de **uitgebreide boekenwinkel** van Historiek.net:

<https://geschiedenis-winkel.nl/nederlands-indie.html>

Naast de **straatnamen** 'vroeger en nu' van **Batavia / Jakarta**
<https://indearchipel.com/2017/05/24/straatnamen-batavia-jakarta/>
heeft "In De Archipel" ook de straatnamen van **Medan** online staan
<https://indearchipel.com/2017/09/07/straatnamen-medan/>

Alsmede de straatnamen van **Semarang**
<https://indearchipel.com/2018/01/29/straatnamen-semarang/#more-23257>

En nu ook de straatnamen van **Surabaya**
<https://indearchipel.com/2018/07/31/straatnamen-surabaya/>

Nederlandse Veteranendag 2019

Op Zaterdag 29 juni aanstaande wordt weer de jaarlijks terugkerende Nederlandse Veteranendag gehouden, waarbij evenals andere jaren het accent voornamelijk is gericht op Den Haag, waar Koning Willem-Alexander met en andere hoogwaardigheidsbekleders het defilé zal afnemen. Op het Malieveld zijn dan al tal van activiteiten gaande voor jong en oud.

Natuurlijk is iedereen bekend met de veteranen die in de Tweede Wereldoorlog hebben gestreden voor onze vrijheid. Maar ook de afgelopen decennia en ook nu nog zijn Nederlandse militairen actief op het wereldtoneel om conflicten daadkrachtig aan te pakken en waar mogelijk vrede en veiligheid te brengen.

Momenteel wonen er in Nederland zo'n 115.000 veteranen van alle leeftijden en zowel mannen als vrouwen. Tijdens de Nederlandse Veteranendag dankt Nederland de bijdrage die zij geleverd hebben om de wereld een beetje leefbaarder te maken. Het evenement is gratis te bezoeken en er zal allerlei materiaal te zien zijn.

Programma

Op Veteranendag gaat het vooral om het brengen van eer en waardering aan de veteranen die hun leven in de waagschaal stellen, dag in dag uit, onder meestal extreme omstandigheden. Een van de meest uitgesproken momenten is natuurlijk tijdens het Defilé, waaraan meer dan 5000 mannen en vrouwen deelnemen. Bovendien ook nog paarden en natuurlijk de trouwe viervoeters van de hondenbrigades. Daarnaast een groot aantal historische legervoertuigen, die het defilé van een spectaculair en toch ook wel een beetje romantisch accent voorzien. Extra spectaculair is ook de "fly-past", waarbij een aantal vliegtuigen en helikopters laag en met een hoop decibels over Den Haag vliegen. Het programma ziet er als volgt uit:

- 9.00-17.30 uur: veel activiteiten op het Malieveld voor alle leeftijden
- 10.20 uur: aanvang programma op het Binnenhof
- 11.00 uur: aanvang activiteiten in de grote podiumtent
- 11.30 uur: uitreiking van de medailles aan veteranen op het Binnenhof
- 13.15 uur: aanvang defilé en FLY-PAST van vliegtuigen en helikopters
- 14.30 uur: aanvang optredens muziekpodium

- 17.30 uur: afsluiting van een feestelijke dag

Op het Malieveld staat een grote podiumtent, waar tal van activiteiten zullen plaatsvinden. Verder op het terrein natuurlijk een muziektent voor de optredens van bands en muziekkorpsen. Ook is er volop te smikkelen en smullen en zijn er tal van drankjes verkrijgbaar. En vanzelfsprekend is het programma op het Malieveld gratis te bezoeken

Verschillende programma-onderdelen (waaronder het officiële gedeelte op het Binnenhof) zullen worden uitgezonden op de televisie door de NOS op NPO-1. Raadpleeg daarvoor uw omroepgids of de kranten voor de juiste tijden.

In de loop van dit jaar zullen ook nog allerlei activiteiten plaatsvinden, waarvoor regionale afdelingen zich met hart en ziel inzetten. Het Landelijk Comité Veteranendag zet zich in voor educatieve activiteiten, waarbij men langs de scholen gaat om uitleg te geven en waarna leerlingen vragen kunnen stellen.

Nederlandse Veteranendag

Recept

Een van de lekkerste soepen uit de Indische keuken is wel deze soep van rundvlees op Madurese wijze.

Ingrediënten:

1000 gr. runderpoulet, 1 liter water, 60 gr. soe-oen (glasnoedels), 3 of 4 bosuitjes, 1 sereh-stengel (gekneusd), 6 sjalotten 1 bosje selderie, 6 djeruk perut blaadjes, 1,5 tl. sambal oelek, 4 kemirnoten of 2 tl. gemalen kemiri, 2 tl. ketjap manis, 4 hardgekookte eieren (1/2 p.p.), olie om in te bakken, een zak emping.

Voor de boemboe:

4 cm. koenjit, 1 tl. witte peper, 8 sjalotten, 6 teentjes knoflook, 4 cm. gemberwortel.

Bereiding:

Breng in een pan het vlees met het water aan de kook en laat dan op een laag pitje het vlees heel zacht 1,5 uur sudderen. Snijd

de bosuitjes in ca. 2 cm. lange schuine stukjes. Hak de selderie gemiddeld (niet grof, niet fijn). Ontdooi de koenjit en gemberwortel van hun schilletje. Maal in uw keukenmachine alle ingrediënten voor de boemboe tot een pasta. Week de soe-oen in warm

water gaar. Snijd de sjalotten in dunne plakjes. Verhit wat olie in de wok en fruit hierin de sjalottenplakjes lichtbruin. Laat ze niet donker worden, dan smaken ze bitter. Laat de gefruite plakjes uitlekken op keukenpapier.

Fruit in wat olie de boemboe 2 minuten al roerend. Voeg dan de sereh toe (de buitenste harde bladeren verwijderen en dan de sereh eerst kneuzen). Voeg de djeruk perut blaadjes toe en fruit alles nog ca. 3 minuten door. Dan dit mengsel bij de bouillon met vlees voegen. Laat dit nog 25 minuten zachtjes stoven. Kook intussen de eieren hard, laat ze schrikken, pel en halveer ze.

Haal vlak voor het opdienen het vlees met een draadschep uit de bouillon en verdeel dit over de soepkommen. Verdeel dan de soe-oen erover, de gehakte selderieblaadjes, de gehalveerde eieren en de bosuitjes. Giet hierover de hete bouillon en bestrooi alles met de sjalottenschijfjes. Besprenkel iedere portie met wat ketjap manis en serveer met een schaalje emping.

In Indonesië worden niet zo vaak voorgerechten genuttigd, maar indien toch, dan is deze soto Madura bijzonder gewaardeerd.

Selamat makan.

Verras uw familielid, vriend(in), kennis, collega met een **GRATIS ABONNEMENT OP NICC MAGAZINE**
info@indisch-centrum-denhaag.nl

Glass & Gamelan

Een muzikale ontmoeting tussen Oost en West

Philip Glass (1937) is een gevierd Amerikaanse componist. Zijn muziek wordt gerekend tot de 'Minimal Music', hoewel hij zelf liever de term 'Theatermuziek' gebruikt.

Gamelan is een traditionele muziekstijl in Indonesië en is de benaming voor een grote verzameling koperen klankinstrumenten en gongs.

Xavier Boot (1958) begon op zevenjarige leeftijd met pianolessen bij de plaatselijke muzikschool, waar al gauw bleek dat hij

een uitzonderlijk talent bezat. Inmiddels heeft hij diverse nationale en internationale prijzen gewonnen en in binnen- en buitenland talloze concerten gegeven.

Boot speelt onder andere muziek van Glass en hij speelde in 2017 als 'friend' mee met Philip Glass & Friends in De Melkweg in Amsterdam.

Sinta Wullur (1958) is een Indonesisch-Nederlandse componist en musicus, gespecialiseerd op Gamelan muziek. Zij heeft diverse stukken gecomponeerd met invloeden van de Gamelan, die eveneens te typeren zijn als 'minimal Music'. Wullur combineert Oosterse en Westerse muziek in haar composities en heeft de chromatische gamelan ontwikkeld, waar ze veel succes mee oogstte op het Holland Festival, minimal Music Festival en op festivals in vele andere landen. Sinta Wullur bespeelt tijdens het concert met friends de gamelan.

Bij het concert **Glass & Gamelan** komen verschillende muziekstijlen samen. De muziek van Philip Glass, uitgevoerd op piano en

gamelan (onder andere Opening, Mad Rush), Minimal Music van Sinta Wullur op gamelan en piano: Philip Glass Ron Bali Beach en Samudra. Xavier Boot speelt naast werken van Glass ook eigen composities: Floating Fields en Prolonged Reflection.

Glass & Gamelan is een unieke muzikale ontmoeting tussen

Oosterse en Westerse muziek, tussen een You8nt professional en een ervaren musicus, tussen piano en gamelan. Laat u aangenaam verrassen.

Het concert is op **zondag 28 juli 2019 om 16.00 uur** in het Gamelanhuis (Veemkade 578, 1019 BL in Amsterdam) en duurt ca. 90 minuten (zondert pauze). De organisatie is in handen van Cor Knoester / Hommage Philip Glass, in samenwerking met het gamelanhuis. De prijs van een ticket bedraagt € 15,00 (inclusief een drankje) en is te bestellen via

Eventbrite:

<https://www.eventbrite.nl/e/tickets-glass-gamelan-61342448916#tickets>.

Column

Mijn meisje verhaalt...

Door: Han Dehne

Of het ooit de bedoeling was dat ik werd geboren, is mij nooit duidelijk geworden omdat ik nimmer een antwoord op die vraag heb gekregen.

In ieder geval raakte mijn moeder in 1944 in verwachting en zoals gebruikelijk werd ik ongeveer 9 maanden later op 14 maart 1945 geboren. Ik kwam ter wereld in het Zendingshospitaal aan de Djebresweg in Solo en de bevalling werd ingeleid door Dr. Kwik. Natuurlijk weet ik daar zelf niets van, maar mijn moeder verzekerde mij, veel later, dat ik een echte liefdesbaby was.

Al die jaren heb ik nooit geweten wat zij daar mee bedoelde of wat dat voor mij zou moeten betekenen. Immers vanaf het moment dat ik werd geboren is angstvallig jarenlang gezweven over mijn werkelijke afkomst.

Dat ik voor de helft Japans was is mij pas later bekend geworden en niet op de prettigste manier.

Nadat ik ter wereld was gekomen, waar volgens de overlevering mijn biologische vader zeer trots en gelukkig mee moet zijn geweest, hij zong altijd voor mij als ik op zijn schoot zat, volgde enige tijd na 15 augustus 1945, de capitulatie van Japan, het vertrek van de man die mij had verwekt, begin 1946 via Bandung, naar Japan en daarmee verdween hij uit voorgoed mijn leven. Ik was te klein en kon dat toen nog niet beseffen. Toen hij weg ging was ik zo'n anderhalf jaar oud.

Rechts mijn meisje Mary, links haar zus Lieke

In 1948 kreeg mijn moeder bericht van haar wettige echtgenoot, die inmiddels uit krijgs-

gevangenschap was teruggekeerd, en opnieuw herenigd wilde worden met zijn gezin.

Wat hij tussen zijn vrijlating en het moment dat hij weer van zich liet horen is gepasseerd is mij nooit bekend geworden en ook daarover is, naar ons toe, nooit over gesproken. Wel weet ik dat het huwelijk tussen hen, toen al, feitelijk op de klippen was gelopen en dat de hereniging tussen beiden alleen maar tot stand kwam na, opnieuw, hevige druk van mijn Oma op mijn moeder.

Na een reis die verliep via Jakarta (toen nog Batavia) en de boot kwamen wij aan in Menado. Op dat moment werd mijn opvoedvader voor het eerst in zijn leven geconfronteerd met mijn bestaan. Later heb ik vernomen dat hij mij, ondanks alles, onmiddellijk heeft geaccepteerd en beschouwd als zijn echte dochter. Hij is voor mij altijd een goede vader geweest en ik ben hem daarvoor eeuwig dankbaar. Ik heb, behalve dat ik

vaak anders was, mij nooit gerealiseerd dat hij niet mijn vader kon zijn. Pappie, zoals ik hem noem is voor mij nog steeds "mijn vader".

Kort na de gezinshereniging werden wij overgebracht naar Nieuw Guinea. Mijn vader was immers militair en moest daar dienen in Hollandia.

Wij kwamen te wonen in van die blikken barakken waar provisorisch woningen van waren gemaakt. Als ik nu de foto's bekijk uit die tijd dan kan je met moeite

er een voorstelling van maken hoe dat is geweest. Nu, in deze tijd waarin wij leven, zouden die ruimtes zelfs afgekeurd worden als verblijf voor varkens of kippen. Maar het was toen niet anders.

Die wijk waar wij woonden heette officieel "Kloofkamp", maar gezien het uiterlijk werd het in de volksmond het "blikken dorp" genoemd.

Van die periode kan ik mij heel veel herinneren. Voor mij een redelijk onbekommerde tijd, waarin ik voornamelijk "alleen" speelde. Het is heel raar dat ik,

hoewel ik natuurlijk beter weet, mij bijvoorbeeld niets kan herinneren van mijn zus en in mijn gevoel was mijn moeder er al helemaal niet. (misschien voer voor psychologen)

Beiden beginnen pas voor mij een rol te spelen nadat wij in 1953 (na de watersnoodramp) in Nederland waren aangekomen. Wij hebben ruim 4 jaar in Hollandia gewoond en behalve de vele herinneringen is er ook een grote lege ruimte ten aanzien van mijn familie.

Zesde editie Indisch Golftoernooi Melati

Op zaterdag 3 Augustus wordt voor de zesde keer het Indisch Golftoernooi Melati georganiseerd, wederom op de golfcourse van Lelystad.

Zo als bekend staat het toernooi alleen open voor golfers met Indische roots; dat houdt in: geboren in Nederlands-Indië / Indonesië; werkzaam geweest in de Gordel van Smaragd of waarvan minstens een van de ouders daar zijn / haar roots heeft gehad. Partners van deelnemers zijn ook welkom om mee te spelen. Niet golfende partners zijn uiteraard ook van harte welkom om deel te nemen aan het Indisch buffet na afloop van het golftoernooi.

Programma:

10.30 uur ontvangst deelnemers met koffie / thee en iets lekkers en informatie kaartinvulling & afhandeling.

De spelvorm is stableford en spelers dienen in het bezit te zijn van een handicap. Gespeeld wordt met maximale hcp. van 36.

11.30 uur spelers vertrekken naar hun starthole voor een 18 holes wedstrijd met shotgun start d.w.z. alle deelnemers starten tegelijk om 12.00 uur.

16.30 – 18.00 uur omkleden / borrelen.

18.00 uur aanvang van het Indisch buffet.

Kosten deelname:

€ 55,- voor greenfee & ontvangst plus (!) een nieuwe golfbal; in te leveren bij inschrijving op de dag zelf. De ingezamelde ballen worden een prijs voor een van de deelnemers, waarmee een leuke traditie wordt voortgezet.

€ 22,- voor Indisch buffet golfers en € 24,- voor de niet golfende partners. Consumpties zijn voor eigen rekening.

Handicarts: voor de houders van een zogenaamd handicartbewijs is deze € 10,- per handicart.

Reserveren is noodzakelijk en kan bij inschrijving worden doorgegeven.

Voorspelen: tegen een speciaal tarief van € 27,50 p.p. is het mogelijk vanaf nu een ronde van 18 holes te spelen.

Bijzonderheden: in de baan bevindt zich een "vast" toilet; deze is het best te bereiken VOOR het afslaan van hole 4 of VOOR het afslaan van hole 14.

Website golfbaan:

www.qcflevoland.nl. Cateraar is Mari Rasa: www.marirasa.nl

OPGELET: Uw handicap bij de inschrijving doorgeven s.v.p.!

Inschrijving is pas definitief na betaling (!) en deze dient voor 20 Juli voldaan te zijn op rekening NL61 **RABO 036 2815 429** t.n.v. W.A.D. Hooghwinkel met vermelding: Melati 2019. Afzegging / annulering na 20 Juli leidt niet tot restitutie.

Aanmelding via

wadhooghwinkel@chello.nl

en vergeet niet hcp. vermelding en evt. gebruik handicart.

Verras uw familielid, vriend(in), kennis, collega met een **GRATIS ABONNEMENT OP NICC MAGAZINE**
info@indisch-centrum-denhaag.nl

Indopedia, Indische Encyclopedie / Bibliotheek / Indisch erfgoed / naslagwerk over voormalig Nederlands-Indië. <https://www.indopedia.nl/>

Doorlink-website naar veel Indische en Indisch gerelateerde websites, blogs, personen en onderwerpen. <https://linkenindisch4ever.wordpress.com/>

Website over online **geschiedenis** van/voor Indische Nederlanders. <http://www.indischhistorisch.nl>

Organisaties die **archieven** bezitten over de **oorlog in Indië, de Bersiap en dekolonisatie**. <https://www.tweedewereldoorlog.nl/bronnen/archieven/indisch-erfgoed>

Meer dan 120 titels over Nederlands-Indië in de **boekenwinkel van Historiek.net**. <https://geschiedenis-winkel.nl/nederlands-indie.html>

Veel informatie over **schoollespakketten** over voormalig Nederlands-Indië. www.gastdocenten.com

Een ware schat aan foto's in kleur op **Monochrome Specter** uit de Tweede Wereldoorlog in ZO-Azië. blog.livedoor.jp/irootoko_jr/

Het **Indisch Herinneringscentrum** Sophiahof, Den Haag www.indischherinneringscentrum.nl

Moluks Historisch Museum [M.H.M.] Sophiahof, Den Haag <http://www.museum-maluku.nl/>

Indisch/Moluks **Museum Sophiahof** in Den Haag. <https://www.museumsophiahof.nl/>

Culturele website voor **Chinese en Chinees-Indische** gemeenschap. <https://www.inisiatip.nl>

Informatieve website over de beruchte **moord op Chinezen** in 1740 in Indië. <http://home.iae.nl/users/arcengel/NedIndie/chinezen.htm>

Stichting die ijvert voor erkenning en betaling van **Japanse Ereschulden** door Japan aan WO II slachtoffers <http://www.japanse-ereschulden.nl/>

Toonaangevend **Indisch maandblad** (glossy). <http://www.moesson.nl/>

Wie (her)kent deze foto's? Website van het **Tropenmuseum**. <http://www.fotozoektfamilie.nl/>

Mede-organisator **Themazondagen** op Bronbeek: www.indischerfgoed.nl

Non-profit **online museum** in de Verenigde Staten van Amerika, <http://www.eastindiesmuseum.com>

Website over **Nederlandse militairen** in Indië 1946-1949. <http://www.indiegangers.nl/>

Stichting voor en door de **Molukse** gemeenschap: www.muhabbat.nl

Indisch Familie Archief <http://www.indischfamiliearchief.nl/>

Actuele items en achtergrondartikelen van de **Nederlandse Krijgsmacht**. <https://www.nederlandse krijgsmacht.nl/index.php/nieuws/>

De **Jeugdwebsite** van de Oorlogsgraven Stichting (Ned.-Indië). <http://www.eenlevenverloren.nl/index.php?go=home.personen@pagenr=1>

Een digitaal **Indisch Museum**, <https://indischmuseum.wordpress.com>

Informatie over de **Nationale Indië-Herdenking** op 15 aug. www.indieherdenking.nl

Website voor **genealogisch onderzoek** http://www.stamboomforum.nl/subfora/127/2/21753/0/bronnen_voor_familieonderzoek_nederlands_indie

Grote verzameling **Facebook pagina's** over alles wat te maken heeft het Nederlands-Indië en het Indisch erfgoed. <https://www.facebook.com/pages/?category=top>

Info over boeken, artikelen, TV- en radiodocumentaires plus LINKS over de Pakan-Baroe Spoorweg. <http://pakanbaroe.my-free.website/>

Alle bandjes, foto's en verdere info over **Indorock**. <http://indorock.home.xs4.nl>

Taman Indonesia, Het leukste kleine Indonesische dierenpark in Nederland. <http://www.taman-indonesia.nl>

Koorenhuis - Den Haag, allerlei cursussen en workshops voor muziek, dans, kunst en theater. <http://www.koorenhuis.nl>

Weblog "Indische Jeugd-letteren" Blog van Marjorie van Putten: <http://indischejeugdletteren.wordpress.com/over-mij/>

Jeugdbieb, erg leuke en informatieve website. <http://www.jeugdbieb.nl>

Website **Indische Jeugdboeken**, compleet met een bestellink. <http://www.antiquariaat-anna.nl/boek/kameleonboeken>

Theatervoorstellingen - Een informatieve website met heel veel voorstellingen, overal in Nederland en voor iedere leeftijd. <http://www.kindertheater.nl/>

Op zoek naar een **muziekoptreden** bij uw kumpulan? <http://www.kwekel-evenementen.nl/indische-artiesten.htm>

Kunstbende, Een grote landelijke organisatie met afdelingen in alle provincies voor iedereen van 13 tot en met 18 jaar. <http://www.kunstbende.nl>

Een **Indische startpagina voor de jeugd**: <http://suara-baru-kecil.jouwpagina.nl>

Kinderboekenpraatjes. Veel boeken uitzoeken voor elke leeftijdsgroep. <http://www.kinderboekenpraatjes.nl>

Alles over **STIP Jeugdtheater**, over producties, impresariaat, enz. www.stipproducties.nl

Woonzorgcentrum voor Indische en Molukse ouderen 'Raffy'. <https://Raffyzorg.nl>

Alles wat je moet weten over **Papoea websites**. <https://Papua.startpagina.nl>

Trefpunt Azië - Informatieve website met wetenswaardigheden uit landen in ZO-Azië. <https://www.trefpuntazie.com>

Nieuws en informatie over en uit **West Papua**. <http://www.tanahku.west-papua.nl>

Online **Aziatische supermarkt**, webshop en 20 fysieke winkels. <http://www.orientalwebshop.nl/>

Indowebshop voor alles voor de keuken, huishoud, kunst, textiel, boeken, sieraden en veel meer. <http://www.indowebshop.nl/>

De Indische Agenda

LET OP! Sluitingsdatum kopij op 10 juli 2019

T/m 18 juli 2019: MS Oranje, Koers Gewijzigd. De Oranje was het begin van een nieuw leven. Het schip was voor veel Indische Nederlanders de vrijheid, maar ook het verlaten van het geliefde Indië. "We hebben het overleefd, dat gevoel was er wel". Het schip en haar herinneringen zijn het onderwerp van een mooie tentoonstelling in het Scheepvaart Museum in Amsterdam. Tachtig jaar na haar tewaterlating op 8 december 1938 spreekt de Oranje nog steeds tot de verbeelding. De tentoonstelling is opgebouwd uit twee delen: de geschiedenis van het schip en de verhalen van de gerepatrieerden. De persoonlijke verhalen van 10 gerepatrieerden komen tot uiting, versterkt door indringende portretten die de fotograaf Jitske Schols van hen maakte. Locatie is: **Scheepvaart Museum**, Kattenburgerplein 1, 1018 KK Amsterdam. Openings tijden: dagelijks van 9.00 tot 17.00 uur (behalve 1^e Kerstdag en

Vertrek uit Mariëndal, mei 1947. Schilderij door Gerrie Wachtmeester, naar een foto uit de nalatenschap van vader Aaldert.

tieke foto's en brieven van hun vader Aaldert. Aaldert Wachtmeester (1922-2007) vertrok in januari 1946 als oorlogsvrijwilliger naar Nederlands-Indië. Hij schreef honderden brieven naar zijn vrouw in Nederland. Zijn zoon en oud-journalist Melle (1950) vatte ruim 360 brieven van zijn vader uit de Indië-periode samen in een boek. Aaldert's jongste zoon en kunstschilder Gerrie (1957) schilderde 12 grote doeken op basis van de kleine zwart-witfoto's die zijn vader in de oorlog in Indië had gemaakt. Het zijn realistische schilderijen, die door hun kleur en formaat de gebeurtenissen van destijds veel indringender weergeven dan die kleine foto's. Museum Bronbeek wil op deze manier bijdragen aan de bewustwording dat foto's, brieven en andere voorwerpen in de nalatenschappen van ouders en grootouders bijna altijd zeer interessante en waardevolle informatie bevatten, die voor het nageslacht van groot belang kan zijn om inzicht te geven in de koloniale periode, de Tweede Wereldoorlog, de Bersiap en de Politionele acties in Indië. De locatie: **Museum Bronbeek**, Velperweg 147, 6824 MB Arnhem. Info: <http://museumbronbeek.nl>

T/m september 2019: Tentoonstelling 'Avontuur in Azië'. Deze tentoonstelling belicht de rol van de Vrijmetselaars-loges in de internationale handel in de 18e en 19e eeuw in Zuid-Oost Azië. Uit onderzoek van gastcurator dr. Andréa Kroon blijkt

dat vrijmetselaars hoge posities in de VOC en de handelsposten in Nederlands-Indië, India, Ceylon, Japan en China bekleedden en waren betrokken bij de internationale handel. Daarnaast lieten de loges ook een fascinerende materiële cultuur achter. Logegebouwen in Zuidoost-Azië zijn een voorbeeld van het gedeelde erfgoed van Oost en West ('shared heritage'). Een bijzonder onderdeel van de tentoonstelling is het **digitale bladerboek**: een combinatie van een traditioneel papieren boek en een hightech kennisomgeving. Bij het bladeren door het verhaal wordt de bezoeker verrast door afbeeldingen die tot leven lijken te komen, en kan hij zich via beeld, woord en geluid verdiepen in de geschiedenis van

de Vrijmetselaars broederschap. Bij de tentoonstelling verschijnt het fraai geïllustreerde **magazine 'Avontuur in Azië'**.

Op 25 november geeft de gastconservator geeft een **lezing** in het Vrijmetselarij Museum. Alle praktische info is te vinden op vrijmetselarijmuseum.nl.

Locatie: Vrijmetselaarsmuseum, Javastraat 2-b, 2585 AM, Den Haag. Openingstijden: wo. t/m zo. 12.00 – 17.00 uur. Toegang (incl. rondleiding) volw. € 7,50; tot 18

Nieuwjaarsdag). Toegang: € 16,00 pp., kinderen 4 t/m 17 jr., CJP, Studenten en Cultuurkaart: € 8,00 Museumjaarkaart van toepassing. Online Tickets zijn verkrijgbaar via <https://tickets.hetscheepvaartmuseum.nl/>

T/m 17 augustus: Tabeh Sobat Een tentoonstelling rondom de militaire avonturen van Aaldert Wachtmeester op Java en op Sumatra 1946-1948. Deze expositie van kunstschilder Gerrie en journalist Melle Wachtmeester bestaat uit 12 schilderijen en briefcitaten, op basis van authen-

jr. € 5,00; Ooievaarspas: € 3,75; studenten (op vertoon collegekaart): € 5,00. LET OP: PIN ONLY.

T/m november 2019: Expositie Wayang Revolusi, Kunst in dienst van de vrijheid. Deze tentoonstelling laat zien hoe de Indonesische nationalist in hun strijd tegen de Nederlandse overheersing de traditionele wayang-theaterkunst als propaganda gebruikten. De hoofdrolspelers zijn de politici en de militairen van de twee partijen, die tegenover elkaar stonden in de onafhanke-

lijkheidsstrijd, zoals de Nederlandse Generaals Spoor en Van Mook, de Indonesische president Sukarno en de vice-president Mohammed Hatta. De poppen zijn gemaakt door poppenspeler en maker: Ki Ledjar Soebroto. Daarnaast komen andere vormen van het Wayangspel aan bod, zoals: Kulit, Golek, Klitik en Topeng.

Locatie: **Poppenspe(e)lmuseum**, Kerkweg 38, 8193 KL Vorchten (Gemeente Heerde). Geopend op: woensdag, zaterdag en zondag 12.00 tot 17.00 uur. Toegang: € 5,50 (volw.) en € 4,50 (3-12 jr). Info: www.poppenspelmuseum.nl

6 juli 2019: Conferentie Dialoog NJI. De effecten van 2 oorlogen in voormalig Nederlands-Indië zijn nog altijd voelbaar. De oorlog met Japan 1942-1945 werd gevolgd door die tussen het Nederlandse leger en de Indonesische onafhankelijkheidsstrijders 1945-1949. Velen onder ons zijn diep geraakt door het gewelddadige verleden. Dit betreft niet alleen de generatie die het aan

den lijve meemaakte, maar het werkt ook door in de volgende generaties. Dit motiveert Stichting toekomst van vrijheid en vrede op

generaties. Dit motiveert Stichting Dialoog Nederland-Japan-Indonesië om te werken aan een Dialoog Nederland-Japan-Indonesië om te werken aan een toekomst van vrijheid en vrede op basis van dialoog en samenwerking. De conferentie is bedoeld voor iedereen met een Nederlandse, Japanse of Indische/Indonesische achtergrond voor een dialoog over de gezamenlijke ervaringsgeschiedenis. Doel van de conferentie is: verkrijgen van een beter begrip en bewustzijn rond het thema 'Verzoening, Hoezo?' als een stap om de last van de oorlogservaring te verlichten door het delen van persoonlijke verhalen en onderzoeksresultaten. De voertaal op de conferentie is voornamelijk Nederlands, aangevuld met Engels. Met gastsprekers uit Nederland en Japan De locatie: **Christus Triumfator** kerk Juliana van Stolberglaan 154, 2595 CL Den Haag. Tijden: 9.30 - ca. 17.00 uur. Toegang: € 25,00, jongeren 15-25 jr. € 15,00, voor 15 juni a.s. over te maken op rekening **NL73 SNSB 0927 6534 94** t.n.v. Stichting Dialoog NJI o.v.v. 21e Dialoog Conferentie 6 juli 2019. Van tevoren aanmelden is noodzakelijk en kan [HIER](http://hier). Nadere inlichtingen kunt u verkrijgen: events@dialogognji.org.

Indische & Molukse Zomer

De Stichtingen Indisch Erfgoed en Muhabbat organiseren van 30 juni t/m 14 juli 2019 op diverse locaties in Apeldoorn de "Indische & Molukse Zomer". Dit festival is bedoeld en toegankelijk voor iedereen, of je nu Indisch bent, Moluks, Apeldoorns of gewoon Nederlands. Een bijzonder festival dat Indisch én Moluks is en voor alle leeftijden.

- Indische en Molukse **tentoonstellingen** (Ontdek je roots);

Expositie van de Indische cartoonist Jack Porrié; video-presentaties (Verloren Banden en Tussen Adat en Integratie).

- **Lezingen** over architectuur in Nederlands-Indië & Apeldoorn (Huib Akihary, Frederik Erens en Huub Ummels); over Molukse en Indische identiteit; zorg en welzijn (Elias Rinsam-pessy, Magda Wallenburg en Monique van Bruggen-Ruffi); over de verschillen en over-

eenkomsten in de overkomst en opvang van Molukkers en Indische Nederlanders (Fridus Steijlen); over de andere Molukker (Herman Keppy); over pijn, de zoektocht van de eerste Molukse generatie (Elvira Nanariain); over mode met Indische en Molukse identiteit (Guave en Mirjam Manusama); over de Indische & Molukse keuken (Humphrey de la Croix en Adrienne Zui-derweg). Verder Indische en

Molukse workshops onder de leiding van Shelly Lapré en Kim Pattiruhu.

- **Indische films** (Het verleden voltooid, Noem mij maar Kartini, Brieven van een Javaanse jongedame, en ook **Molukse films** (Reünie, en Oranje Ambon).
- **Theater** met een optreden van Wieteke van Dort met haar programma "Kind van twee culturen".

- **Poëzie met muziek** (door Djodjie Rinsampessy en Tom Rahajaan).
- **Educatieve programma's** voor de jongere en oudere jeugd.
- **Panel-gesprek** met tweede generatie Indische en Molukse mensen (met Laurence van Leeuwen).
- **Muzikale omljsting** door The Eastern Collection Band.

Tentoonstellingen en lezingen op locatie: **Gebouw ACEC**, Roggestraat 44, 7311 CD Apeldoorn.

Films en optreden Wieteke van Dort op de locatie: **Gebouw Gigant**, Nieuwstraat 377, 7311 BR Apeldoorn.

Alle info betreffende tijden en bijzonderheden op de websites: <http://www.indischerfgoed.nl> en <http://www.muhabbat.nl>

Pasar Kalender 2019

(update: 1 juni 2019)

Februari

16 t/m 24: Amsterdam <http://www.istimewa-events.nl>

Maart

3, 4: Rijswijk (ZH) www.pasarmalamrijswijk.nl

8, 9, 10: Zwolle <http://www.istimewa-events.nl>

29, 30, 31: Eindhoven <https://www.pasarstellar.nl/>

April

20, 21, 22: Rotterdam <http://www.istimewa-events.nl>

21, 22: Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl/

Mei

5, 6: Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl

17, 18, 19: Roosendaal <https://www.facebook.com/maluku-night>

18, 19: Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl/

18, 19: Sluiskil www.pasarsluiskil.nl.

23 t/m 31: Malieveld Den Haag www.tongtongfair.nl

24, 25, 26: Geleen <https://www.pasarstellar.nl/>

Juni

1, 2: Malieveld, Den Haag www.tongtongfair.nl.

8, 9, 10: Den Helder <https://www.pasarstellar.nl/>

15: Wageningen <http://www.zinzia.nl>

22, 23: Leiden <https://www.pasarstellar.nl/>

22, 23: Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl/

28, 29, 30: Zeist <http://www.istimewa-events.nl>

Juli

7: Breda www.raffyzorg.nl

13, 14: Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl/

24 t/m 28: Steenwijk <http://www.istimewa-events.nl>.

Augustus

10: Oost-Souburg <http://www.mae-uku.nl>

11 t/m 14: Dordrecht <http://www.istimewa-events.nl>

17: Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl/

September

6, 7, 8: Assen <http://www.istimewa-events.nl>

14, 15: Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl/

20, 21, 22: Den Bosch <http://www.istimewa-events.nl>

29, 30: Maastricht <http://www.istimewa-events.nl>

Oktober

10 t/m 13: Alphen a/d Rijn <http://www.istimewa-events.nl>

26, 27: Leek <https://www.pasarstellar.nl/>

November

9, 10: Rijswijk (ZH) www.pasarmalamrijswijk.nl

December

21 dec. t/m 5 jan.: (behalve 1^e Kerstdag en Nieuwjaarsdag) Arnhem, Burgers Zoo <http://www.istimewa-events.nl>

Ziet u nog een foutje in deze lijst of heeft u een aanvulling of een aan-/afmelding? Laat het ons weten via e-mail.

Uw pasar aanmelden voor deze lijst ?

#

info@indisch-centrum-denhaag.nl

ook kleine non-commerciële particuliere en verenigings pasars welkom voor vermelding in deze kalender

MOBI PC
In samenwerking met borca-online

Reparatie, onderdelen, accessoires en batterijen voor al uw elektronische apparatuur. <http://www.mobipc.nl/onderdelen>

1ct

MEER DAN 40 NIEUW LANDEN
1ct /min naar vaste lijn
[Meer informatie](#)

Colofon

Maandelijks Digitaal Magazine
Nederlands Indisch Cultureel Centrum

Hoofredacteur: Hans Vogelsang

Redactie:

Han Dehne

Ron Kraft

Chinook de Deugd

Columnist: Han Dehne

Correspondenten:

Silfraire Delhaye (Indisch Platform)

Jan van Wagtenonk (Japanse Ereschulden)

Yvonne van Genugten (Sophiahof)

Albert van Prehn (Muziek, column)

Sabina de Rozario (Door Blauwe Ogen)

Armando Ello (Hoezo Indo)

Ivo Pabbruwe (New Zealand)

Vormgeving & lay-out: Hans Vogelsang

Technische realisatie & verzending:

Dennis van der Ham

<http://www.borca-online.nl/>

Versijning: ca. de 15^e van elke maand

Sluitingsdatum kopij en advertenties:

de 10^e van elke maand

Advertentietarieven: op aanvraag

Abonnementen NICC Magazine: GRATIS

info@indisch-centrum-den Haag.nl

Postadres: Newtonstraat 660

2562 LA Den Haag - Netherlands

W: www.indisch-centrum-den Haag.nl

E: <http://indisch-centrum-den Haag.blogspot.com>

@: info@indisch-centrum-den Haag.nl

Rabobank IBAN: NL39 RABO 0129 216 836

t.n.v. N.I.C.C. te Den Haag

BIC: RABONL2U

Overnemen van (delen van de) inhoud is toegestaan, mits met bronvermelding.

© 2019 N.I.C.C. Den Haag

**MUSEUM
SOPHIAHOF**
van Indië tot nu

We gaan op 28 juni 2019 OPEN
In deze editie van NICC Magazine
(vanaf pagina 14)
vertellen wij u hier meer over

Herdenkingssymbool Melati

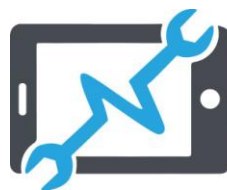
De Melati, de Indische jasmijn, is het herdenkingssymbool dat u onder andere kunt dragen op 15 augustus.

Prijs: per stuk : € 3,00; per 5 stuks: € 12,50; per 10 stuks: € 25,00

De prijzen zijn incl. administratie- en verzendkosten (Nederland)

Bestellen: <http://webshop.indieherdenking.nl/nl/>

SHOPDEN
BORCA ONLINE

**Borca Online
Computer Service**

Weimarstraat 39
2562 GP Den Haag
070-364 2806

www.borca-online.nl

e-mail adressenlijst

	NAAM	e - MAIL ADRES
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		
22		
23		
24		
25		

Deze e-mail-adressenlijst 'knippen en plakken' en versturen naar e-mail: info@indisch-centrum-den Haag.nl of printen en versturen per post (voldoende frankeren) naar: Administratie NICC Magazine # Newtonstraat 660 # 2562 LA Den Haag